

LUONNOS
17.1.2022

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain sekä taiteen perusopetuksesta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annettua lakia. Valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetussa laissa säädettäisiin uudesta Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen hankkiman muun kuin säännellyn koulutuksen rekisteristä. Rekisteriin olisi velvoite tallentaa kyseistä koulutusta koskevat suoritustiedot. Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että vapaan sivistystyön oppilaitoksen ylläpitäjällä olisi velvollisuus tallentaa Koski-tietovarantoon palvelukeskuksen rahoittamia koulutuksia koskevat tiedot ja että taiteen perusopetuksen suoritustietojen tallentaminen kyseiseen tietovarantoon olisi mahdollista.

Taiteen perusopetuksesta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että se sisältäisi säännöksen opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavien koulutusten laajuuden määrittelemisestä opintopisteinä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2023.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	4
3 Tavoitteet	8
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	8
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	8
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	9
4.2.1 Taloudelliset vaikutukset	9
4.2.2 Vaikutukset viranomaisiin	11
4.2.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset	13
4.2.4 Vaikutukset tietosuojaan	14
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	19
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	19
6 Lausuntopalaute.....	20
7 Säännökohtaiset perustelut.....	21
7.1 Laki valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä.....	21
7.2 Laki taiteen perusopetuksesta	25
8 Voimaantulo	26
9 Toimeenpano ja seuranta	26
10 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	26
LAKIEHDOTUKSET	29
1. Laki valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain muuttamisesta.....	29
2. Laki taiteen perusopetuksesta annetun lain muuttamisesta.....	33
LIITE	34
RINNAKKAISTEKSTIT	34
1 Laki valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain muuttamisesta.....	34
2. Laki taiteen perusopetuksesta annetun lain muuttamisesta.....	40

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelmassa keskeisenä tavoitteena on, että koulutus- ja osaamistaso nousevat kaikilla koulutusasteilla, oppimiserot kaventuvat ja koulutuksellinen tasa-arvo lisääntyy. Tavoitteen toteuttamista edistetään hallitusohjelman kirjauksella, jonka mukaan laaditaan kansalliset osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen periaatteet, joiden tavoitteena on tehdä eri tavoin hankittu yksilön osaaminen näkyväksi työelämässä ja koulutusjärjestelmässä. Hallitusohjelmaan sisältyy myös parlamentaarinen jatkuvan oppimisen uudistus, jolla vastataan läpi elämän jatkuvaan tarpeeseen kehittää ja uudistaa omaa osaamista.

Jatkuvan oppimisen parlamentaarinen ryhmä hyväksyi jatkuvan oppimisen uudistusta koskevat linjaukset 17.12.2020 (*Valtioneuvosto (2020) Osaaminen turvaa tulevaisuuden: Jatkuvan oppimisen parlamentaarisen uudistuksen linjaukset (Valtioneuvoston julkaisuja 2020:38)*). Linjauksissa todetaan, että palveluiden tueksi jatkuvan oppimisen palvelujärjestelmässä tarvitaan koordinaatiota ja rakenne, jolla voidaan edistää osaamisen kysynnän ja tarjonnan kohtaantoa, ennakoida osaamistarpeita, uudistaa ja hankkia osaamispalveluita sekä tukea alueiden yhteistyörakenteita. Linjauksissa todetaan myös, että työssä ja muutoin hankittua osaamista tulisi tunnistaa nykyistä paremmin, jotta jokaisen vahvuudet tunnustetaan, mutta myös osaamisen kehittämisen toimia pystytään kohdentamaan oikein.

Osana jatkuvan oppimisen uudistuksen toimeenpanoa eduskunta on hyväksynyt Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta annetun lain (682/2021), joka tuli voimaan 1.9.2021. Lain 2 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen (*myöhemmin palvelukeskus*) yhtenä tehtävänä on erityisesti työssä oleville ja työvoiman ulkopuolella oleville suunnatun ja muuta julkisesti tuettua koulutustarjontaa täydentävän koulutuksen ja muiden osaamispalveluiden rahoittaminen. Palvelukeskus rahoittaa koulutuksia myöntämällä valtionavustusta tai hankkimalla koulutus- ja osaamispalveluita.

1.2 Valmistelu

Jatkuva oppiminen

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 23.8.2021 työryhmän valmistelemaan valtakunnallisten tietovarantojen laajentamista muun kuin säännellyn koulutuksen tiedoilla. Valmisteluryhmän tehtävänä oli valmistella palvelukeskuksen rahoittamien ja ELY-keskusten hankkimien koulutusten tietojen tallentamista valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain mukaisiin tietovarantoihin sekä selvittää ja valmistella tarvittavat lakimuutokset tietojen tallentamiseksi. Työryhmän jäseniksi nimitettiin edustajat opetus- ja kulttuuriministeriöstä, työ- ja elinkeinoministeriöstä, Opetushallituksesta ja työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallinto-keskuksesta (*myöhemmin KEHA-keskus*).

Taiteen perusopetus

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 30.8.2021 selvityshenkilön laatimaan esiselvityksen taiteen perusopetuksessa saavutetun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen edistämisestä. Selvityshenkilön tehtävänä oli selvittää taiteen perusopetuksen oppilaitosten valmiuksia liittyä valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 2 luvussa tarkoitettuun opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon (Koski-tietovaranto). Lisäksi selvityshenkilön

tuli selvittää taiteen perusopetusoppilaitoksissa tehtävää yhteistyötä lukiodiplomien toteuttamisessa sekä taiteen perusopetusopintojen tunnistamisen ja tunnustamisen käytäntöjä lukioissa. Selvityshenkilön tuli myös laatia mahdollisia ehdotuksia siitä, millä uudistamis- ja jatkotoimenpiteillä osaamisen tunnistamista ja tunnustamista taiteen perusopetuksessa voitaisiin vahvistaa.

Esiselvitys luovutettiin opetus- ja kulttuuriministeriölle 18.11.2021 (opetus- ja kulttuuriministeriö 2021: Esiselvitys taiteen perusopetuksessa saavutetun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen edistämisestä. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2021:48). Esiselvityksen mukaan oppilaitokset suhtautuvat Koski-tietovarantoon ja sinne tehtäviin tiedonsiirtoihin pääosin myönteisesti. Esiselvityksen perustaksi laadittuun kyselyyn vastanneista taiteen perusopetuksen oppilaitoksista tiedonsiirtojen mahdollistamista kannatti 75 prosenttia ja vapaan sivistystyön oppilaitoksista 90 prosenttia. Myönteinen näkemys sai tukea myös muilta taiteen perusopetuskentän toimijoilta. Tiedonsiirtojen katsotaan vahvistavan taiteen perusopetuksen eri taiteenalojen asemaa osana koulutusjärjestelmää ja nostavan taiteen perusopetuksessa hankitun osaamisen vapaan sivistystyön opinnoissa hankitun osaamisen rinnalle.

Esiselvityksessä ehdotetaan, että opetus- ja kulttuuriministeriö ryhtyisi toimenpiteisiin sen mahdollistamiseksi, että taiteen perusopetuksen opintotiedot voitaisiin viedä Koski-tietovarantoon. Tietovarantoon vietävien opintojen laajuus ehdotetaan määriteltävän opintopisteinä osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen helpottamiseksi sekä muilla koulutusasteilla suoritettuihin opintoihin tehtävän vertailun parantamiseksi. Opintopisteellä ei ehdoteta korvattavan opetustuntia esimerkiksi opetustuntikohtaisen valtionosuuden perusteena, vaan määritelmiä käytettäisiin rinnakkain.

Lausuntokierros

Hallituksen esityksen luonnoksesta on pyydetty lausunnot keskeisiltä sidosryhmiltä. Esitysluonnos on ollut lausuntokierroksella X.X.—X.X.2022. Lausunnot ja hallituksen esityksen muut valmisteluasiakirjat on luettavissa hallituksen esityksen hankesivuilla osoitteessa: <https://okm.fi/hanke?tunnus=OKM074:00/2021>.

2 Nykytila ja sen arviointi

Jatkuva oppiminen

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta annetun lain (682/2021) 1 §:n mukaan palvelukeskus edistää työikäisen väestön osaamisen kehittymistä ja osaavan työvoiman saataavuutta. Lain 2 §:n 1:n momentin mukaan palvelukeskuksen tehtävänä on toimialaansa liittyvä: 1) tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden kehittäminen ja koordinointi; 2) osaamis- ja työvoimatarpeen ennakoititiedon analysointi; 3) erityisesti työssä oleville ja työvoiman ulkopuolella oleville suunnatun ja muuta julkisesti tuettua koulutustarjontaa täydentävän koulutuksen ja muiden osaamispalveluiden rahoittaminen; 4) alueellisten ja muiden yhteistyöverkostojen tuki ja vaikuttavuuden edistäminen.

Palvelukeskuksen koulutuksen ja osaamispalveluiden rahoitusmuotoja ovat valtionavustusten myöntäminen ja hankintatoiminta. Palvelukeskus ei itse järjestä koulutusta, vaan toimii ainoastaan koulutustoiminnan rahoittajana ja hankkijana. Havaitun koulutus- ja osaamistarpeen perusteella se käynnistää valtionavustushaun tai hankintamenettelyn tarvittavan koulutuksen tai osaamispalvelun toteuttamiseksi. Koulutuksen järjestämisestä vastaavat valtionavustuksen saajat tai hankintasopimuksen osapuolena olevat toimijat.

Palvelukeskuksen tehtävänä on toimia valtionosuusrahoituksella ja korkeakoulujen perusrahoituksella järjestettävää koulutuksen perustarjontaa ja ELY-keskusten työvoimakoulutuksen hankintatoimintaa täydentävänä koulutuksen rahoittajana, joka rahoittaa koulutusjärjestelmän aukopaikkoihin sijoittuvaa ja aliedustetuille ryhmille suunnattua koulutusta ja jonka erityisenä kohderyhmänä ovat työssä olevat ja työelämän ulkopuolella olevat.

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta annetun lain (682/2021) 8 §:n mukaan palvelukeskus voi myöntää valtionavustusta ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) 5 §:ssä tarkoitettujen tutkintojen ja tutkinnon osien järjestämiseen, vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa (632/1998) tarkoitettujen oppilaitoksen ylläpitäjän järjestämään koulutukseen, yliopistolain (558/2009) 7 §:ssä tarkoitettujen tutkintojen, erikoistumiskoulutuksen ja tutkintojen osia sisältävän koulutuksen järjestämiseen, ammattikorkeakoululain (932/2014) 10 §:ssä tarkoitettujen tutkintojen, ammatillisen opettajankoulutuksen, erikoistumiskoulutuksen ja tutkinnon osia sisältävän koulutuksen sekä maahanmuuttajille tarkoitetun koulutuksen järjestämiseen ja Saamelaisalueen koulutuskeskuksesta annetussa laissa (252/2010) tarkoitettua saamen kielen ja kulttuurin opetuksen järjestämiseen. Lain 10 §:n mukaisesti näitä ns. säänneltyjä koulutuksia järjestettäessä koulutuksen järjestämiseen, opiskelijavalintaan ja opiskelijaksi ottamiseen sekä opiskelijan oikeuksiin ja velvollisuuksiin sovelletaan, mitä asianomaista koulutusta koskevassa laissa säädetään, jollei palvelukeskuksesta annetussa laissa toisin säädetä.

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta annetun lain (682/2021) 9 §:n mukaan palvelukeskus voi hankkia koulutusta ja muita osaamispalveluita. Pykälässä ei ole rajattu tarkemmin, mitä koulutusta tai osaamispalveluita palvelukeskus voi hankkia, vaan lähtökohtaisesti palvelukeskus voi hankkia koulutusta ja osaamispalveluita toimialansa puitteissa. Käytännössä hankintatoimintaa rajoittavat muussa lainsäädännössä määritellyt edellytykset koulutustoimijoiden mahdollisuuksista tarjota koulutuspalveluita osana liiketaloudellista toimintaansa. Palvelukeskuksen hankkima koulutus on pääsääntöisesti lyhytkestoista koulutusta. Hankinnan kohteena voivat olla myös sellaiset osaamiskokonaisuudet, jotka eivät sijoitu säännellyn koulutuksen kehikkoon, vaan eri koulutusasteiden ja -alojen rajapinnoille. Hankinnan kohteena olevat osaamiskokonaisuudet voidaan räätälöidä kulloisenkin tarpeen mukaan. Lain 10 §:n mukaisesti sen nojalla yliopistolaissa tai ammattikorkeakoululaissa tarkoitettua tutkinnon osia sisältävää koulutusta hankittaessa koulutuksen järjestämiseen, opiskelijavalintaan ja opiskelijaksi ottamiseen sekä opiskelijan oikeuksiin ja velvollisuuksiin sovelletaan, mitä asianomaista koulutusta koskevassa laissa säädetään, jollei palvelukeskuksesta annetussa laissa toisin säädetä. Muuta kuin säänneltyä koulutusta hankittaessa koulutuksen järjestämiseen, opiskelijavalintaan ja opiskelijaksi ottamiseen sekä opiskelijan oikeuksiin ja velvollisuuksiin sovelletaan lain 13—15 §:ä. Palvelukeskuksen hankintojen tarjouskilpailuihin voivat osallistua yksityisoikeudelliset yhteisöt ja korkeakoulut.

Valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetussa laissa (884/2017) säädetään valtakunnallisista tietovarannoista, kuten opetuksen ja koulutuksen valtakunnallisesta tietovarannosta (*jäljempänä Koski-tietovaranto*), korkeakoulujen valtakunnallisesta tietovarannosta (*jäljempänä Virta-tietovaranto*), oppivelvollisuusrekisteristä, ylioppilastutkintorekisteristä ja opiskelijavalintarekisteristä. Koski-tietovarantoon tallennetaan perusopetuslaissa tarkoitettua opetusta, lukiolaissa tarkoitettua koulutusta, ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettua koulutusta, tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettua koulutusta ja vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa tarkoitettua koulutusta koskevia tietoja. Virta-tietovaranto on korkeakoulujen opiskeluoikeus-, ilmoittautumis-, tutkinto- ja opinto-suoritustietojen keskitettyä säilytystä ja käyttöä varten tarkoitettu tietovaranto. Palvelukeskuksen rahoittaessa siitä annetussa laissa määritettyä säänneltyä koulutusta, on ammatillisen koulutuksen järjestäjillä ja korkeakouluilla jo nykyisten säännösten ja sopimusten nojalla velvollisuus tallentaa koulutuksia koskevia tietoja Koski- ja Virta-tietovarantoihin.

Vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjillä on velvollisuus tallentaa tietovarantoon oppivelvollisille suunnattua koulutusta koskevat tiedot. Vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjillä on myös mahdollisuus tallentaa muiden koulutusten tietoja, mikäli ylläpitäjä on päättänyt tarjota tietovarantoon tallentamista koulutukseen osallistuville opiskelijoille ja opiskelija suostuu tietojen tallentamiseen. Palvelukeskuksen rahoittaessa vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjien muuta kuin oppivelvollisille järjestettyä koulutusta, ei ylläpitäjillä kuitenkaan ole velvollisuutta tallentaa tietoja Koski-tietovarantoon.

Valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetussa laissa säädettyjen tietovarantojen yhteisrekisterinpitäjät vaihtelevat tietovarannon tarkoituksen mukaan. Koski-tietovarannossa yhteisrekisterinpitäjiä ovat koulutuksen ja opetuksen järjestäjät, oppilaitosten ylläpitäjät sekä Opetushallitus. Koski-tietovarannon ylläpitäjänä toimii Opetushallitus käsittelyä ja luovutusta varten. Virta-tietovarannon yhteisrekisterinpitäjiä ovat opetus- ja kulttuuriministeriö sekä yliopistot ja ammattikorkeakoulut. Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa Virta-tietovarannon yleisestä toiminnasta sekä teknisestä käyttöedellytyksistä tietojen tallentamista, käsittelyä ja luovutusta varten.

Valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetussa laissa on säädetty opinto- ja tutkintotietojen luovutuspalvelusta, jonka kautta henkilö voi katsoa ja käyttää tässä laissa tarkoitettuihin rekistereihin ja tietovarantoihin sisältyviä omia tietojaan ja viranomaiset saavat keskitetysti tarvitsemansa tiedot esimerkiksi tilastointiin tai rahoitukseen yhdestä paikasta luotettavasti ja kustannustehokkaasti. Henkilö voi lisäksi antaa palvelussa suostumuksensa rekisterissä olevan tiedon luovuttamiseen palvelun avulla.

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta annettu laki (682/2021) tuli voimaan 1.9.2021. Palvelukeskuksen toiminta on käynnistynyt johtajan ja neuvoston nimittämisellä sekä henkilöstön rekrytoimisella. Ensimmäiset hakuilmoitukset koulutus- ja osaamispalveluiden järjestämiseksi tullaan avaamaan vuoden 2022 alkupuolella. Koulutukset voivat käynnistyä rahoituspäätösten jälkeen vuoden 2022 aikana.

Hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 76/2021 vp) esitetyn arvion mukaan jatkuvaan oppimiseen vuodelle 2021 tarkoitettu 40 miljoonan euron määräraha tarkoittaisi noin 10 500 henkilön kouluttamista. Lisäksi Suomen kestävä kasvun ohjelmaan sisältyvän Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman mukaisesti palvelukeskukselle on tarkoitus kohdentaa EU:n Elpymis- ja palautumistukivälineen (Recovery and Resilience Facility) rahoitusta yhteensä 30 miljoonaa euroa vuosina 2021—2024 koulutus- ja osaamispalveluiden rahoittamiseen. Vuoden 2021 kolmannessa lisätalousarviossa palvelukeskukselle myönnettiin tähän tarkoitukseen viisi miljoonaa euroa ja vuoden 2022 talousarvioesityksessä palvelukeskukselle esitetään tähän tarkoitukseen 11 miljoonaa euroa. EU:n neuvoston täytäntöönpanopäätöksen mukaisesti vähintään 7 800 henkilön olisi aloitettava elpymis- ja palautumistukivälineellä rahoitetuissa koulutuksissa kesäkuun 2025 loppuun mennessä. Palvelukeskus päättää talousarvion, viisivuotisen toiminnan kehittämissuunnitelman ja vuosittainen toimintasuunnitelman puitteissa määrärahojen jakautumisesta säänneltyyn ja muuhun kuin säänneltyyn koulutukseen.

Taiteen perusopetus

Taiteen perusopetuksesta annetun lain (633/1998) mukaan taiteen perusopetus on tavoitteellista tasolta toiselle etenevää ensisijaisesti lapsille ja nuorille järjestettävää eri taiteenalojen opetusta, joka samalla antaa oppilaille valmiuksia ilmaista itseään ja hakeutua asianomaisen taiteenalan ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen. Opetuksen alat ovat arkkitehtuuri, kuvataide, käsityö, mediataiteet, musiikki, sanataide, sirkustaide, tanssi ja teatteritaide.

Taiteen perusopetus on koulutus- ja kulttuuripolitiikan rajamaastoon sijoittuva itsenäinen osa suomalaista koulutusjärjestelmää. Opetus on oppilaalle omaehtoista, eikä se johda tutkintoon. Opetus perustuu Opetushallituksen vahvistamiin opetussuunnitelman perusteisiin. Taiteen perusopetusta antavat ammatillaiset, joiden kelpoisuuksista säädetään opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetussa asetuksessa (1998/986).

Taiteen perusopetuksesta annetun lain mukaan kunta voi järjestää taiteen perusopetusta. Opetus- ja kulttuuriministeriö voi myöntää kuntayhtymälle, rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle luvan järjestää taiteen perusopetusta. Taiteen perusopetusta voidaan, sen mukaan kuin ministeriö päättää, järjestää myös valtion oppilaitoksessa. Mainitussa laissa tarkoitettua koulutusta järjestetään musiikkioppilaitoksissa tai muissa taiteen perusopetusta antavissa oppilaitoksissa taikka muulla tavoin. Koulutuksen järjestäjä voi järjestää palvelut myös yhdessä muiden koulutuksen järjestäjien kanssa tai hankkia ne julkiselta tai yksityiseltä yhteisöltä taikka säätiöltä. Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että sen hankkimat palvelut järjestetään mainitun lain mukaisesti.

Taiteen perusopetusta järjestetään eri puolella Suomea, noin 90 prosentissa kunnista. Vuonna 2021 taiteen perusopetuksen opetustuntikohtaisen valtionosuuden piirissä olevia oppilaitoksia oli 139. Valtionosuuden ulkopuolisia oppilaitoksia oli noin 135. Taiteen perusopetusta järjestäviä vapaan sivistystyön opetustuntikohtaisen valtionosuuden piirissä olevia oppilaitoksia oli noin 123. Opetusta annetaan yleisen ja laajan oppimäärän mukaisena, ja oppilaita on yhteensä noin 128 000. Oppilaita noin 10 000 on aikuisia. Oppilaitosten koot vaihtelevat merkittävästi. Valtionosuutta saavat oppilaitokset ovat oppilasmääriltään keskimäärin suurempia kuin valtionosuusjärjestelmän ulkopuolella olevat oppilaitokset. Yleisimmin taiteen perusopetusta annetaan musiikissa, seuraavaksi eniten kuvataiteessa ja tanssissa. Monissa oppilaitoksissa opetetaan useita eri taiteenaloja.

Taiteen perusopetuksen opintosuoritustietoja ei ole tällä hetkellä mahdollista tallentaa Koskitietovarantoon. Vapaan sivistystyön oppilaitoksilla on ollut 1.8.2021 alkaen mahdollisuus tallentaa vapaan sivistystyön vapaatavoitteisen koulutuksen suoritustietoja kyseiseen tietovarantoon. Eduskunnan sivistysvaliokunta totesi vapaan sivistystyön koulutusta koskevien tietojen tallentamista koskevasta hallituksen esityksestä antamassaan mietinnössä (SiVM 2/2021 vp), että taiteen perusopetuksen jääminen ehdotetusta uudistuksesta ei ollut ongelmatonta. Valiokunta katsoi tärkeäksi selvittää, voidaanko taiteen perusopetus ottaa mukaan uudistukseen, ja painotti taiteen perusopetuksessa hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen keinojen edistämistä yhdenvertaisesti muiden vastaavien opintosuoritusten kanssa.

Kunta, joka järjestää taiteen perusopetusta, saa valtionosuutta kunnan asukasmäärän mukaan siten kuin kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetussa laissa (1704/2009) säädetään. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukaan kunnalle, kuntayhtymälle, yksityiselle yhteisölle ja säätiölle, jolle on myönnetty taiteen perusopetuksesta annetun lain nojalla oikeus saada valtionosuutta opetustuntien määrän mukaan, myönnetään valtionosuutta opetustuntikohtaisen valtionosuuden piiriin kuuluvan taiteen perusopetuksen käyttökustannuksiin. Rahoitus taiteen perusopetuksen käyttökustannuksiin määräytyy laskennallisten perusteiden mukaisesti. Opetustuntikohtaisesti rahoitettavassa taiteen perusopetuksessa rahoitus määräytyy opetustuntimäärän ja opetustuntia kohden määrätyn yksikköhinnan perusteella.

Opetus- ja kulttuuriministeriö vahvistaa seuraavan varainhoitovuoden rahoituksen perusteena käytettävien opetustuntien määrän vuosittain valtion talousarvion raijoissa. Valtion vuoden 2022 talousarvioesityksen mukaan valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä tuntimäärä on musiikin perusopetuksessa enintään 1 658 000 ja muussa opetustuntiperusteisen valtionosuuden piiriin kuuluvassa taiteen perusopetuksessa enintään 179 400 tuntia.

Oppilaan arviointi on osa taiteen perusopetuksen koulutusjärjestelmää. Arvioinnin perusteista ja todistukseen merkittävistä tiedoista päättää Opetushallitus. Taiteen perusopetuksen opetus- suunnitelman perusteiden 2017 mukaan oppilas saa taiteenalan yleisestä oppimäärästä todistuksen, johon on kerätty tiedot hänen suorittamistaan opinnoista. Todistukseen ei merkitä arvioita oppilaan osaamisesta tai edistymisestä. Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän arviointi perustuu opintokokonaisuuksien tavoitteisiin, jotka on kuvattu koulutuksen järjestäjän hyväksymässä opetussuunnitelmassa. Oppilas saa laajaa oppimäärää koskevaan todistukseen sanallisen arvioinnin oppimäärän suorittamisesta. Sekä yleisen että laajan oppimäärän taiteenalakohtainen arviointi täsmentyy taiteenalakohtaisesti opetussuunnitelman perusteissa.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on saada kattavasti julkisesti rahoitetun koulutuksen tiedot valtakunnallisiin tietovarantoihin säätämällä muun kuin säännellyn koulutuksen järjestäjälle velvollisuus tallentaa koulutusten suoritustietoja uuteen rekisteriin ja vapaan sivistystyön oppilaitoksen ylläpitäjällä velvollisuus tallentaa Koski-tietovarantoon palvelukeskuksen rahoittamia koulutuksia koskevat tiedot. Palvelukeskuksen rahoittama koulutus lisää osallistujien työelämässä tarvitsemaa osaamista erityisesti sellaisissa tilanteissa, joissa työmarkkinoiden muutokset tai osaamisvaatimukset edellyttävät osaamisen kehittämistä. Esityksessä ehdotetut muutokset parantaisivat ja helpottaisivat osaamisen tunnistamista ja tunnustamista. Esityksellä edistetään näin jatkuvan oppimisen uudistuksen linjausten toimeenpanoa.

Esityksen tavoitteena on myös edistää taiteen perusopetuksena hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista säätämällä mahdolliseksi taiteen perusopetuksen osaamista kuvaavien suoritustietojen vieminen Koski-tietovarantoon. Tämä vahvistaisi taiteen perusopetuksen asemaa osana koulutusjärjestelmää sekä selkeyttäisi osaamisen tunnistamista muissa koulutuksissa ja työelämässä.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Palvelukeskuksen rahoittama koulutus

Esityksessä ehdotetaan, että koulutuksen järjestäjälle säädettäisiin valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetussa laissa velvollisuus tallentaa Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen rahoittaman muun kuin säännellyn koulutuksen tietoja. Tiedot tallennettaisiin uuteen Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen hankkiman muun kuin säännellyn koulutuksen rekisteriin. Tallennettavat tiedot olisivat henkilön nimi ja oppijanumero, opiskelijan suorittama koulutus sekä koulutuksen aloittaminen ja päättymisen. Koulutuksen järjestäjän velvollisuutena olisi tallentaa mainittuun rekisteriin kyseiset tiedot. Mikäli koulutusta järjestäisi toimija, jolla on avattuna rajapinta johonkin tässä laissa tarkoitettuun tietovarantoon tai rekisteriin, voisi tätä rajapintaa hyödyntää tietojen tallentamiseen. Mikäli järjestäjällä ei olisi rajapintaa, tiedot olisi tallennettava tallentamiseen tarkoitettuun käyttöliittymässä.

Esityksessä ehdotetaan myös, että vapaan sivistystyön oppilaitoksen ylläpitäjällä olisi velvollisuus tallentaa Koski-tietovarantoon palvelukeskuksen rahoittamia koulutuksia koskevat tiedot.

Taiteen perusopetus

Esityksessä ehdotetaan, että taiteen perusopetuksen koulutustietojen tallentaminen Koski-tietovarantoon säädettäisiin mahdolliseksi. Tallennettavat tiedot olisivat oppilaan suorittama koulutus ja sen laajuus opintopisteinä, koulutuksen päättymisaika sekä oppilaan osaamisen arviointi.

Tietojen tallentaminen edellyttäisi, että koulutuksen järjestäjä olisi päättänyt tarjota tietovarantoon tallentamista kaikille koulutukseen osallistuville oppilaille, koulutuksen laajuus olisi määriteltävä opintopisteinä ja oppilas suostuisi tietojen tallentamiseen. Tallentaminen edellyttäisi myös, että koulutuksen järjestäjä olisi kuvannut koulutuksen osaamisperusteisesti eli laatinut opetussuunnitelman sekä arvioinut oppilaan suorituksen. Opetussuunnitelma viedään Opetushallituksen ePerusteet-palveluun. Tallennettavien koulutusten määrittelemisestä opintopisteinä ehdotetaan säädettäväksi taiteen perusopetuksesta annetussa laissa.

Tallentamisen jälkeen henkilö voisi pääsääntöisesti itse hallinnoida tietovarannossa olevia tietojaan Opetushallituksen Oma Opintopolku –palvelussa sen jälkeen kun palvelua on laajennettu koskemaan myös taiteen perusopetuksen koulutustietoja. Palvelussa henkilö voisi antaa suostumuksensa tietojen luovuttamiseen muodostamalla palvelussa esimerkiksi työnantajalle lähetettävän linkin tietovarannossa oleviin opintosuorituksiinsa. Jos oppilas ei halua luovuttaa tietoja mihinkään, tiedot olisivat pääsääntöisesti vain henkilön itsensä ja tiedot tallentaneen koulutuksen järjestäjän tai oppilaitoksen ylläpitäjän ja tietovarannon ylläpitäjänä toimivan Opetushallituksen saatavilla. Valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetussa laissa olevat muut luovutuspykälät suljettaisiin pois. Viranomaisilla olisi kuitenkin tietyissä tilanteissa oikeus tietovarannossa oleviin tietoihin muun lainsäädännön nojalla. Tällaisia tilanteita on selostettu tarkemmin kappaleissa 4.2.2 Vaikutukset viranomaisiin ja 4.2.4 Vaikutukset tietosuojaan.

Taiteen perusopetuksen koulutustietojen tallentamiseen ei ole haluttu ehdottaa lakisäätelistä velvoitetta opetuksen vapaasta luonteesta johtuen. Esitettyä uudistusta ei ehdoteta toteutettavaksi viranomaistarpeista lähtien, vaan uudistuksella tavoitellaan oppilaan edun toteutumista osaamisen näkyväksi tekemisen kautta. Välillisesti lakimuutoksesta hyötyisivät myös muut oppilaitokset ja työelämä. Uudistus edistäisi jatkuvaa oppimista ja näin ollen myös yhteiskunnan etua. Koski-tietovarantoon tallennettuja tietoja ei käytettäisi taiteen perusopetuksen oppilaitosmuotojen valtionosuuksien laskemiseen eikä uudistuksessa näin ollen muutettaisi taiteen perusopetuksen valtionosuusjärjestelmää.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

Palvelukeskuksen rahoittama koulutus

Ehdotetuilla muutoksilla ei ole kunta- eikä valtiontaloudellisia vaikutuksia. Ehdotetut muutokset eivät lisääisi valtion tai kuntien menoja. Opetushallitukselle aiheutuisi lisäkustannuksia muutoksista nykyisiin tietovarantoihin ja palveluihin palvelukeskuksen rahoittamien koulutusten tietojen tallentamiseksi. Opetushallitukselle osoitettaisiin yhteensä 394 000 euron määräraha vuodelle 2022 kehittämistyöhön momentilta 29.01.53. Kehittämiseen osoitetuista määrärahoista 202 000 euroa suunnattaisiin rekisterien ja tietovarantojen kehittämiseen ja käyttöönoton tukeen, 84 000 euroa organisaatiopalvelun kehittämiseen ja käyttöönoton tukeen, 45 000 euroa suunnattaisiin ePerusteet-palvelun kehittämiseen koulutusten kuvauksiin ja palvelun käyttöönoton tukeen ja 63 000 euroa yhden lisähenkilön palkkaamiseen. Uudistuksella on arvioitu olevan noin 40 000 euron vuosittainen pysyviä menoja lisäävä vaikutus Opetushallitukselle rekisterin ylläpitoon, mikä tultaisiin huomioimaan opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokan sisällä

Opetushallituksen toimintamenoissa määrärahamomentilla 29.01.02 ilman uusia lisämääräraharave-esityksiä. Pysyvä kustannusvaikutus syntyisi uuden rekisterin vuosittaisista ylläpito-kustannuksista.

CSC – tieteen tietotekniikan keskus Oy:lle (*jäljempänä CSC*) aiheutuisi lisäkustannuksia tarvittavista muutoksista VIRT-Opintotietopalveluun. CSC:lle osoitettaisiin yhteensä 42 000 euroa vuonna 2022 tarvittavien muutosten tekemiseen momentilta 29.01.53, jolla katettaisiin neljän henkilötyökuukauden palkkakustannukset.

Palvelukeskukselle aiheutuisi lisäkustannuksia rekisterin käyttöönotosta. Palvelukeskukselle osoitettaisiin määräraha vuodelle 2022 uuden rekisterin käyttöönottoon ja muiden tarvittavien muutosten tekemiseen momentilta 29.01.53. Uudistuksella on arvioitu olevan vuosittainen pysyviä menoja lisäävä vaikutus mikä tultaisiin huomioimaan opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokan sisällä palvelukeskuksen toimintamenoissa määrärahamomentilla 29.01.04 ilman uusia lisämääräraharave-esityksiä.

Osallistuminen palvelukeskuksen tarjouskilpailuihin ja valtionavustushakuihin on koulutuksen järjestäjille ja vapaan sivistystyön oppilaitoksille vapaaehtoista. Koulutuksen järjestäjät ottaisivat tietojen tallentamisesta aiheutuvat kustannukset huomioon muiden koulutusten toteuttamisesta aiheutuvien kustannusten tapaan tarjouksissaan.

Taiteen perusopetus

Koska tietojen tallentaminen olisi taiteen perusopetuksena annettavan koulutuksen järjestäjälle vapaaehtoista, tallentamisesta ei muodostu uutta lakisääteistä tehtävää niille kunnille, jotka järjestävät tai hankkivat taiteen perusopetusta. Siten ehdotuksessa ei ole kyse kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) 55 §:n 2 momentissa tarkoitettua uudesta tai laajentuvasta valtionosuustehtävästä.

Vuonna 2022 Opetushallitukselle aiheutuisi lisäkustannuksia taiteen perusopetuksen koulutusten tietojen tallentamisesta nykyisiin tietovarantoihin. Opetushallitukselle osoitettaisiin yhteensä 77 000 euron määräraha taiteen perusopetusta koskevaan Koski-tietovarannon järjestelmäkehittämistyöhön sekä rekisterin käyttöönottoon ja asiakaspalveluun olemassa olevista taiteen perusopetuksen kehittämiseen varatuista määrärahoista.

Vuonna 2023 uudistuksesta aiheutuisi lisäkustannuksia yhteensä 414 000 euroa, josta 153 000 euroa aiheutuisi kertaluonteisena lisäyksenä ja 261 000 euroa pysyvänä lisäyksenä valtion talousarvion momentille 29.80.34.

Vuonna 2023 taiteen perusopetusta koskevien järjestelmien ja palveluiden kehittämisestä ja käyttöönotosta aiheutuisi Opetushallitukselle kaikkiaan 153 000 euron kertaluonteiset lisäkustannukset, jotka muodostuisivat rekisterin käyttöönotosta ja asiakaspalvelusta, taiteen perusopetuksen kytkemisestä osaksi Opintopolku-järjestelmän koulutustarjontaa sekä ePerusteet-palvelun rakenteen kehittämisestä.

Uudistuksesta johtuvat taiteen perusopetusta järjestävien valtionosuusoppilaitosten mahdolliset lisäkustannukset tulevat huomioiduksi valtionosuuslaskennassa kahden vuoden viiveellä. Pysyvänä lisäyksenä uudistuksen toimeenpanosta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi esitettäisiin 11 000 euroa Opetushallitukselle rekisterin ylläpitoon sekä 250 000 euroa muiden kuin opetus-tuntikohtaista valtionosuutta saavien taiteen perusopetuksen järjestäjien harkinnanvaraisiin valtionavustuksiin momentille 29.80.34.

4.2.2 Vaikutukset viranomaisiin

Palvelukeskuksen rahoittama koulutus

Opetushallitus tekisi uutta rekisteriä varten tietomallin, jonka mukaisesti koulutuksen järjestäjät tallentaisivat tiedot. Tietojen tallentamista varten tehtäisiin tekninen rajapinta automaattista tallentamista varten sekä käyttöliittymä tietojen manuaalista tallentamista varten. Opetushallitus toimisi rekisterin yhteisrekisterinpitäjänä yhdessä palvelukeskuksen kanssa. Niiden vastuut ja kautuisivat, kuten tässä esityksessä jäljempänä ehdotetaan.

Palvelukeskukselle aiheutuisi lisätyötä ehdotetun uuden rekisterin yhteisrekisterinpitäjyydestä. Palvelukeskus vastaisi tietosuojasetuksen 5 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettujen tietojen täsmällisyydestä ja 16 artiklan mukaisesti rekisteröidyn oikeudesta tietojen oikaisemiseen. Lisäksi edellytettäisiin, että palvelukeskus ohjeistaisi rahoituksen saajia tietojen tallentamisesta valtionavustushaun ja -päättökseen sekä hankintailmoituksen ja -sopimuksen yhteydessä. Palvelukeskuksen olisi myös lisättävä valtionapupäättökseen tai hankintasopimukseen ehto siitä, etteivät koulutusta koskevat joko opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon taikka ehdotettuun uuteen rekisteriin tallennettavat tiedot saisi sisältää erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja. Kokonaisuudessaan palvelukeskus hyötyisi siitä, että tiedot tallennettaisiin rekisteriin, sillä se saisi kattavasti valtakunnallisista rekistereistä ja tietovarannoista käyttöönsä sen rahoittaman koulutustoiminnan osallistumista ja suorituksia koskevat tiedot.

Palvelukeskuksen hankintoihin voivat osallistua yksityisoikeudelliset yhteisöt ja korkeakoulut. Vaikka tarjouskilpailuun voi osallistua myös yksityisoikeudelliset koulutuksen järjestäjät, jotka järjestävät julkisena hallintotehtävänä lakisääteistä koulutusta, muun kuin säännellyn koulutuksen järjestäminen ei ole julkinen hallintotehtävä, vaan vapaaehtoisesti harjoitettua liiketoimintaa. Järjestäessään palvelukeskuksen hankkimaa muuta kuin säänneltyä koulutusta kaikkien toimijoiden tulisi tallentaa tiedot uuteen rekisteriin huolimatta siitä, onko niillä lakisääteinen tehtävä tai lupa järjestää säänneltyä koulutusta. Mikäli kyseistä koulutusta järjestäisi toimija, jolla on avattuna rajapinta esimerkiksi Koski- tai Virta-tietovarantoon, voisi tätä rajapintaa hyödyntää ehdotettujen tietojen tallentamiseen. Mikäli järjestäjällä ei olisi avattuna rajapintaa tai sen tekninen toteutus osoittautuisi kalliiksi ja työlääksi, tiedot olisi mahdollistaa tallentaa tallentamiseen tarkoitettussa käyttöliittymässä.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjille uutta velvollisuutta tallentaa jäljempänä ehdotetut tiedot valtakunnalliseen opetuksen ja koulutuksen tietovarantoon, mikäli ne järjestävät palvelukeskuksen valtionavustuksena rahoittamaa koulutusta. Vapaan sivistystyön oppilaitoksen tulisi ottaa tämän huomioon hakiessaan valtionavustusta palvelukeskukselta siitä annetussa laissa tarkoitettun koulutuksen järjestämiseen.

Taiteen perusopetus

Taiteen perusopetuksen oppilaitosten koko vaihtelee merkittävästi, mistä johtuen myös niiden resurssit ja valmiudet aloittaa tietojen tallentaminen Koski-tietovarantoon vaihtelevat. Uudistuksen vapaaehtoisuus oppilaitoksille ja aikataulun joustavuus mahdollistaisivat sen, että oppilaitokset voisivat parhaaksi arvioimassaan aikataulussa ja osissa alkaa tarjota oppilaille tietojen tallentamista Koski-tietovarantoon. Vapaaehtoisuus ja joustava aikataulu mahdollistaisivat myös sen, että oppilaitoksilla olisi paremmat mahdollisuudet vertaisoppimiseen, yhteiskehittämiseen ja yhteistyöhön, jotta uudet toimintatavat saataisiin sisällytettyä osaksi oppilaitosten toimintaa. Uudistus tarjoaisi uusia mahdollisuuksia kehittää oppilaitosten toimintaa ja lisäisi kiinnostavuutta taiteen perusopetusopintoja kohtaan. Toisaalta, vaikka oppilaitoksella on valinnan-

vapaus päättää, alkaako se tarjota opintosuoritusten tallentamismahdollisuutta oppilaille, todellinen vapaaehtoisuus saattaa tulevaisuudessa osoittautua kyseenalaiseksi esimerkiksi oppilaitosten kilpailuaselman takia.

Taiteen perusopetuksesta annetun lain 5 §:n mukaan Opetushallitus päättää taiteenaloittain taiteen perusopetuksen tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä. Opetushallitus vahvistaa opetussuunnitelman perusteet eri laajuisille oppimäärille. Taiteen perusopetuksesta annetun asetuksen 1 §:n mukaan laissa tarkoitettuja oppimääriä ovat laaja oppimäärä ja yleinen oppimäärä. Nämä oppimäärät ovat rinnakkaisia.

Oppilaitos jakaa omassa opetussuunnitelmassaan yleisen oppimäärän tai laajan oppimäärän opinnot pienempiin osiin eli opintokokonaisuuksiksi. Taiteen perusopetuksen järjestäjä määrittelee opetussuunnitelman perusteiden pohjalta opintokokonaisuuksien tavoitteet, määrän, sisällöt ja laskennallisen laajuuden. Opintokokonaisuudet muodostavat oppilaan opintopolun. Opintokokonaisuuksia rakennettaessa tulee ottaa paikallisesti huomioon, mitä opetussuunnitelman perusteissa on opintokokonaisuuksista eri opintotasojen osalta määrätty. Opetushallitus päättää myös oppilaan arvioinnista ja todistukseen merkittävistä tiedoista.

Taiteen perusopetuksena annettua koulutusta koskevien tietojen tallentaminen Koski-tietovarantoon edellyttäisi, että koulutus on osaamisperusteisesti kuvattu ja arvioitu. Osassa taiteen perusopetuksen koulutuksia koulutuskuvaukset laaditaan jo nykyisin osaamisperusteisesti ja arvioidaan opiskelijan osaaminen, kun taas osassa oppilaitoksista tästä ei ole aiempaa kokemusta. Esimerkiksi pienille oppilaitoksille, joissa ei ole juurikaan päätoimista opetushenkilöstöä, osaamisperusteisuuden toteuttaminen voi olla haasteellinen tehtävä ilman lisäpanostuksia tuntiopettajien työhön. Väliaikaisia kustannuksia voisi aiheutua opintosuoritusten tietovarantoon viemisen mahdollisesti aiheuttamista teknisistä kehittämistarpeista ja siihen liittyvästä henkilöstön kouluttamisesta. Opetushallitus tukee oppilaitoksia opetussuunnitelmatyössä.

Opetushallitus tekee tietovarantoon taiteen perusopetuksen koulutusten osalta uusia tietoja varten tietomallin, jonka mukaisesti oppilaitoksen ylläpitäjä tallentaa tiedot. Tietojen tallentamista varten tehdään tekninen rajapinta automaattista tallentamista varten sekä käyttöliittymä tietojen manuaalista tallentamista varten. Jatkossa tietoja olisi ylläpidettävä osana tietovarantoa. Opetushallitus tietovarannon ylläpitäjänä vastaisi jatkossa taiteen perusopetuksen koulutuksen tietoihin liittyvästä vastustamisoikeuden ja suostumuksen peruutuksen käsittelystä, mahdollisesta tietojen poistamisesta ja sen teknisistä järjestelyistä. Opetushallituksen tulisi ilmoittaa tiedot tallentaneelle koulutuksen järjestäjälle suostumuksen peruutuksesta sekä siitä johtuvista toimenpiteistä. Jos oppilaitoksen ylläpitäjän toiminta lakkaa, suostumukset olisi siirrettävä Opetushallituksen säilytettäväksi, osana valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 5 §:n 3 momentissa kuvattuja tehtäviä.

Ehdotetun 9 e §:n 2 momentin mukaisen suostumuksen dokumentoinnin ja tietojen tallentamiseen liittyvät tehtävät aiheuttanevat monen taiteen perusopetuksen koulutuksen järjestäjän tai oppilaitoksen ylläpitäjän tiedonhallintaan muutoksia. Koska suostumus on tallentamisen edellytys, olisi koulutuksen järjestäjällä osoitusvelvollisuus siitä, että suostumus on annettu. Tämän vuoksi suostumuksia ei suositella otettavaksi vastaan suullisesti, vaan kirjallisesti joko paperilla tai sähköisenä siten, että suostumuksen antaja voidaan tunnistaa. Olisi tarkoituksenmukaista, että suostumuksia kerättäisiin mahdollisimman samassa muodossa eri oppilaitoksissa. Suostumusta pyydetessä oppilaalle olisi selvitettävä, minne tiedot tallennetaan, kuka niitä voi tallentamisen jälkeen käsitellä ja kuinka henkilö voi myöhemmin hallinnoida tietojen luovuttamista Oma Opintopolku -palvelussa. Suostumuksen osoittavia asiakirjoja olisi säilytettävä pysyvästi. Niihin tulisi myös tehdä merkintä, mikäli suostumus peruutetaan. Mikäli koulutustiedot olisi

tallennettu Koski-tietovarantoon teknisen rajapinnan avulla ja tiedot olisi suostumuksen peruuttuksesta johtuen poistettu Koski-tietovarannosta, olisi koulutuksen järjestäjän varmistuttava siitä, että suostumuksen peruuttamisen ja tietojen poistamisen jälkeen koulutustiedot eivät enää siirtyisi lähdejärjestelmästä Koski-tietovarantoon.

Taiteen perusopetuksen koulutusten tiedot eivät lähtökohtaisesti olisi tietovarannossa muiden kuin tiedot tallentaneen koulutuksen järjestäjän tai oppilaitoksen käytettävissä ilman oppilaan antamaa suostumusta tietojen luovutukseen. Tämä edellyttäisi viestintää, tiedottamista ja oppilaiden ohjaamista taiteen perusopetuksen oppilaitoksissa.

Koska tietojen tallentaminen Koski-tietovarantoon olisi koulutuksen järjestäjille vapaaehtoista, ei taiteen perusopetuksen koulutusten tiedoista muodostuisi kattavaa tietokantaa, jota olisi tarkoituksenmukaista hyödyntää tilastoinnissa tai päätöksenteon tukena. Tietoja ei myöskään voitaisi luovuttaa tietovarantoa koskevan lain nojalla muutoin kuin oppilaan itsensä palvelussa antaman suostumuksen perusteella. Tilastokeskuksella ja Kansaneläkelaitoksella on kuitenkin tunnistettu olevan oman lainsäädäntönsä nojalla mahdollisuus pyytää tietovarannosta samoja tietoja, mitkä niillä on oikeus saada oppilaitoksen ylläpitäjältä. Koska uudistus ei kuitenkaan esitetyllä tavalla toteutettuna synnytä kattavaa tilastotietokantaa taiteen perusopetuksen koulutuksista, tällaisten Koski-tietovarantoon kohdistuvien tietopyyntöjen määrä jäänee vähäiseksi. Etuuksia ja tilastoja käsittelevien viranomaisten ei näin ollen arvioida hyötyvän tietovarantoon tallennetuista vapaatavoitteisten opintojen tiedoista merkittävästi eikä uudistuksen arvioida olennaisesti muuttavan niiden nykyisiä tiedonkeruun toimintatapoja, vaan viranomaiset saisivat tarvitsemansa tiedot taiteen perusopetusta antavien oppilaitosten ylläpitäjiltä kuten tähänkin saakka.

4.2.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Opiskelijalle, oppilaalle, tallennettuja tietoja jatkohyödyntävälle koulutuksen järjestäjälle tai työelämän edustajalle esityksessä ehdotetulla koulutusten tietojen tallentamisella arvioidaan olevan myönteisiä yhteiskunnallisia vaikutuksia. Tiedot olisivat ilmaiseksi ja nopeasti opiskelijan käytettävissä ajasta ja paikasta riippumatta, mikä edistäisi luotettavan tiedon saatavuutta, saavutettavuutta ja oikeutta omaan dataan. Esitetyillä muutoksilla edistettäisiin jatkuvaa oppimista tukemalla kansalaisia opintojen suorittamisessa, työmarkkinoille sijoittumisessa ja työhaussa mahdollistamalla palvelukeskuksen rahoittamien koulutusten suoritustietojen vieminen Koski-tietovarantoon ja uuteen rekisteriin. Ehdotetut muutokset saattavat muun muassa nopeuttaa aikuisten muiden opintojen suorittamista, millä on pitkällä aikavälillä positiivisia yhteiskunnallista vaikutusta.

Palvelukeskuksen rahoittamiin koulutuksiin osallistuu myös erilaisia koulutuksessa aliedustettuja ryhmiä, joilla saattaa olla vähäinen aiempi opiskelutausta. Heidän osaltaan koulutussuoritusten ja niiden kautta osaamisen näkyväksi tekeminen olisi erityisen merkittävää. Niin ikään ehdotetuilla muutoksilla edistetään tavoitetta koota opintosuoritus- ja tutkintotiedot valtakunnallisiin tietovarantoihin, jolloin kansalaiset saisivat keskitetysti tarvitsemansa tiedot yhdestä paikasta luotettavasti ja kustannustehokkaasti.

Koulutuksen järjestäjän tulee Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta annetun lain 14 §:n 2 momentin mukaisesti antaa opiskelijalle todistus koulutuksen suorittamisesta, joten opiskelijan ei tarvitse käyttää digitaalisia palveluita suoritetun koulutuksen todistamiseen. Jos opiskelijalla ei ole pääsyä digitaalisiin palveluihin laitteiden tai tietoliikenneyhteyksien puuttumisen takia, opiskelija pääsee käsiksi tietovarannon tietoihin Oma Opintopolku -palvelussa asioimalla kirjastossa tai julkisessa yhteispalvelupisteessä.

Oma Opintopolku -palvelun nykyinen versio täyttää saavutettavuusvaatimukset, joten tietovarantoihin tallennettujen tietojen arvioidaan olevan paremmin myös vammaisten henkilöiden saavutettavissa ja hyödynnettävissä. Oma Opintopolku on tarjolla suomen ja ruotsin kielellä, mutta tiedot näkyvät sillä kielellä, jolla koulutuksen tai opetuksen järjestäjä on tiedot tallentanut.

Esityksellä ei arvioida olevan muita merkittäviä sukupuoli-, tasa-arvo- tai yhdenvertaisuusvaikutuksia.

4.2.4 Vaikutukset tietosuojaan

Esityksessä ehdotetaan säädettävän uudesta Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen hankkimaa muuta kuin säänneltyä koulutusta koskevasta rekisteristä. Rekisteriä ylläpitäisi Opetushallitus. Rekisterin yhteisrekisterinpitäjinä olisivat Opetushallitus ja palvelukeskus. Yhteisrekisterinpitäjistä ja niiden vastuualueista säädettäisiin tietosuoja-asetuksen 26 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisesti. Esityksessä ehdotetaan säädettävän mainittua koulutusta järjestävälle toimijalle velvollisuus tallentaa koulutukseen osallistujista esityksessä ehdotettavat tiedot. Koulutuksen järjestäjä olisi tietoja tallentaessaan tietosuoja-asetuksen 28 artiklassa tarkoitettu henkilötietojen käsittelijä.

Esityksessä ehdotetaan muutoksia myös valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 2 luvussa tarkoitettuun opetuksen ja koulutuksen valtakunnallisen tietovarantoon. Esityksessä ehdotetaan, että vapaan sivistystyön oppilaitoksen ylläpitäjällä olisi velvoite tallentaa tietovarantoon palvelukeskuksen rahoittamassa koulutuksessa olevista henkilöistä vastaavat tiedot kuin oppilaitokselle on oppivelvollisten osalta voimassa olevassa laissa säädetty. Lisäksi tietovarannon käyttötarkoitusta muutettaisiin siten, että tietovarantoon olisi mahdollista tallentaa myös taiteen perusopetuksesta annetussa laissa tarkoitettua koulutusta koskevia tietoja. Tallentamisen edellytyksenä olisi esityksessä kuvatulla tavalla se, että oppilaitoksen ylläpitäjä on päättänyt tarjota tietovarantoon tallentamista koulutukseen osallistuville oppilaille ja oppilas ja tietyissä tilanteissa myös tämän huoltaja tai muu laillinen edustaja suostuu tietojen tallentamiseen. Suostumuksen tietojen tallentamiseen selvittäisi koulutuksen järjestävä oppilaitoksen ylläpitäjä.

Esitykseen liittyvä henkilötietojen käsittely kuuluisi yleisen tietosuoja-asetuksen (luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/679) ja sitä täsmentävän ja täydentävän kansallisen tietosuoja-lain (1050/2018) soveltamisalaan. Kun on kyse tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan kuuluvasta henkilötietojen käsittelystä, kansallinen erityislainsäädäntö on mahdollista silloin, kun tietosuoja-asetus nimenomaisesti jättää jäsenvaltioille kansallista sääntelyliikkumavaraa. Kansallista sääntelyliikkumavaraa liittyy useaan tietosuoja-asetuksen artiklaan.

Kansallinen liikkumavara

Kansallista sääntelyliikkumavaraa voidaan käyttää ensinnäkin silloin, kun henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuus perustuu tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan, eli silloin, kun käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi. Kyseisen artiklan 3 kohdan mukaan c alakohdassa tarkoitettua käsittelyä perustusta on säädettävä joko unionin oikeudessa tai rekisterinpitäjään sovellettavassa jäsenvaltion lainsäädännössä. Lakisääteiseen velvoitteeseen perustuvassa käsittelyssä rekisteröidyn oikeudet ovat seuraavat: oikeus saada informaatiota henkilötietojen käsittelystä, ellei laissa erikseen säädetty poikkeusta,

oikeus saada pääsy tietoihin, oikeus oikaista tietoja, oikeus rajoittaa tietojen käsittelyä, henkilötietojen oikaisua tai käsittelyn rajoitusta koskeva ilmoitusvelvollisuus sekä oikeus olla johtumatta automaattisen päätöksenteon kohteeksi ilman lainmukaista perustetta.

Käsillä olevassa esityksessä ehdotetaan lisättäväksi vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa tarkoitettulle oppilaitokselle velvoite tallentaa Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta annetun lain 8 §:ssä tarkoituksessa koulutuksessa olevista opiskelijoista valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 2 luvussa säädettyyn opetuksen ja koulutuksen tietovarantoon vastaavat tiedot kuin oppilaitoksen on tallennettava oppivelvollisille suunnatusta koulutuksesta. Kysymys olisi seuraavista tiedoista: suoritettava koulutus, opintojen aloittaminen, väliaikainen keskeytyminen ja päättymisen sekä suoritettut opinnot ja osaamisen arviointi. Kyseinen koulutus eroaisi muusta vapaasta sivistystyöstä annetun lain nojalla järjestettävästä koulutuksesta siinä, että kysymys olisi palvelukeskuksesta annetun lain 8 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla palvelukeskuksen valtionavustuksena rahoittamasta koulutuksesta. Kyse olisi tällöin mainitun lain 2 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaisesti erityisesti työssä oleville ja työvoiman ulkopuolella oleville suunnatun ja muuta julkisesti tuettua koulutustarjontaa täydentävästä koulutuksesta ja muista osaamispalveluista. Tällöin koulutuksen olisi täytettävä sille valtionapupäätöksessä asetetut ehdot. Kysymys ei olisi siten sellaisesta koulutuksesta, josta kävisi ilmi tietosuojasetuksessa tarkoitettuja erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja. Tämä voitaisiin varmistaa ottamalla valtionapupäätökseen ehdoksi, ettei koulutuksen nimestä tai kuvailutiedoista saa ilmetä tietoja, joista voisi välillisestikään päätellä erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja. Tietojen käsittelyyn olisi lakisääteinen velvoite, kun kysymys olisi mainitun säännöksen nojalla rahoitetusta koulutuksesta ja tietojen tallentamiseen säädetäisiin esityksessä ehdotettu velvoite.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uudesta palvelukeskuksen hankkiman muun kuin säännellyn koulutuksen rekisteristä ja velvollisuudesta kyseisen koulutuksen järjestäjälle tallentaa palvelukeskuksen hankkimassa muussa kuin säännellyssä koulutuksessa olevasta henkilöstä koulutusta koskevia tietoja. Rekisteriin ehdotetaan tallennettavaksi koulutuksen nimi sekä koulutuksen alkamis- ja päättymispäivä. Kyseisen koulutuksen järjestäminen perustuu palvelukeskuksen siitä annetun lain 9 §:n nojalla tekemään hankintapäätökseen ja edelleen palvelukeskuksen mainitun lain 13 §:n 2 momentin nojalla tekemään opiskelijaksi ottamista koskevan päätökseen sekä koulutuksen järjestäjälle mainitussa lain 14 §:n 2 momentissa säädettyyn todistuksenantovelvoitteeseen ja esityksessä ehdotettavaan tallentamisvelvoitteeseen. Tallennettavaksi ehdotettujen tietojen käsittelyperusteena olisi siten palvelukeskukselle ja järjestäjälle säädettyjen lakisääteisten tehtävien toteuttaminen.

Sääntelyliikkumavaraa voidaan käyttää myös silloin, kun henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuus perustuu tietosuojasetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohtaan, jonka mukaan käsittely on sallittua, kun se on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi. Käsittely ei voi kuitenkaan suoraan perustua mainittuun yleisen tietosuojasetuksen kohtaan, vaan artiklan 3 kohdan mukaisesti käsittelyn perustasta on säädettävä joko unionin oikeudessa tai rekisterinpitäjään sovellettavassa jäsenvaltion lainsäädännössä. Käsillä olevassa esityksessä ehdotetaan säädettäväksi valtakunnalliseen opinto- ja tutkintorekistereistä annettuun lakiin uusi 9 e §, jossa säädettäisiin edellytyksistä, joilla koulutuksen järjestäjä voisi huolehtia siitä, että taiteen perusopetuksen tietoja tallennetaan Koski-tietovarantoon. Pykälä toimisi koulutuksen järjestäjien, oppilaitosten ylläpitäjien ja oppilaitosten sekä tietovarantoa ylläpitävän Opetushallituksen suorittaman henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteena, jonka käsittelyn lainmukaisuus arvioitaisiin edellä mainitun e alakohdan kautta.

Lain 9 e §:ssä käytettäisiin tallentamisen edellytyksenä olevasta oppilaan tahdonilmaisusta termiä *suostumus*. Käsittelyn lainmukaisuutta ei kuitenkaan arvioitaisi tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan eikä asetuksen 7 artiklaa sovellettaisi. Henkilön antama suostumus toimisi henkilötietojen käsittelyn suojatoimenä. Vastaava ratkaisu on omaksuttu vapaan sivistystyön vapaatavoitteisten koulutusten tietojen tallentamista koskevassa sääntelyssä sekä niin sanottua Koronavilkkuja koskevassa tartuntatautilain (1227/2016) 4 a luvussa. Koronavilkun säätämisen yhteydessä perustuslakivaliokunta (PeVL 20/2020 vp) edellytti, että lakiehdotuksen sääntelyä oli täydennettävä suostumusta koskevalla täsmällisellä sääntelyllä, johon sisältyvät säännökset suostumuksen antamisen ja sen peruuttamisen tavasta sekä suostumuksen aitouden ja vapaaseen tahtoon perustuvuuden varmistamisesta.

Käsittelyperuste vaikuttaa rekisteröidyn oikeuksiin. Yleiseen etuun nojaavasta käsittelyperusteesta johtuen 9 e §:n mukaisesti tietoihin voisi kohdistua edellä lakisääteisen velvoitteen yhteydessä kerrottujen oikeuksien lisäksi myös tietosuoja-asetuksen 21 artiklan 1 kohdan mukainen vastustamisoikeuden käyttö, jolloin yhteisrekisterinpitäjät eivät enää saisi käsitellä 9 e §:n mukaisia tietoja, mikäli rekisteröidyllä on henkilökohtaiseen erityiseen tilanteeseen liittyvä peruste. Käsittely on kuitenkin edelleen mahdollista, mikäli yhteisrekisterinpitäjät voivat osoittaa, että käsittelyyn on olemassa huomattavan tärkeä ja perusteltu syy, joka syrjäyttää rekisteröidyn edut, oikeudet ja vapaudet tai jos se on tarpeen oikeusvaateen laatimiseksi, esittämiseksi tai puolustamiseksi. Alaikäisen rekisteröidyn osalta tietojen käsittelyä voi vastustaa myös lapsen huoltaja tai hänen laillinen edustajansa.

Taiteen perusopetuksen koulutusten tietojen osalta kyseeseen voisi tulla myös tietosuoja-asetuksen 17 artiklan 1 kohdan c alakohta, jonka mukaan tiedot on poistettava, mikäli rekisteröity vastustaa käsittelyä 21 artiklan 1 kohdan nojalla eikä käsittelyyn ole olemassa perusteltua syytä. Sen lisäksi, että rekisteröity voisi käyttää vastustamisoikeuttaan suoraan yleisen tietosuoja-asetuksen 21 artiklan nojalla, rekisteröity voisi myös uuden ehdotettavan 9 e §:n nojalla peruuttaa antamansa suostumuksen. Jos rekisteröity peruuttaisi suostumuksensa, Opetushallituksen olisi lähtökohtaisesti poistettava tiedot tietovarannosta. Sen sijaan, jos tallennettuja tietoja olisi rekisteröidyn omasta tahdosta johtuen käytetty esimerkiksi osana toisten opintojen suorittamista, se voi muodostaa Opetushallituksen, koulutuksen järjestäjän, oppilaitoksen ylläpitäjän ja oppilaitoksen käsittelylle sellaisen perustellun syyn, että tietoja ei enää voitaisi poistaa, vaikka suostumus peruutettaisiin.

Opetushallitus tietovarannon ylläpitäjänä vastaisi vastustamisoikeuden ja suostumuksen peruuttamisen käsittelystä, mahdollisesta tietojen poistamisesta ja sen teknisistä järjestelyistä. Opetushallituksen tulisi ilmoittaa koulutuksen järjestäjälle vastustamisoikeuden käytöstä, suostumuksen peruutuksesta sekä tehdyistä toimenpiteistä. Koulutuksen järjestäjän tulisi huolehtia siitä, että asiakirjoihin merkitään tieto suostumuksen peruuttamisesta. Mikäli koulutustiedot olisi tallennettu Koski-tietovarantoon teknisen rajapinnan avulla, koulutuksen järjestäjän olisi varmistuttava siitä, että suostumuksen peruuttamisen jälkeen koulutustiedot eivät enää siirtyisi lähdejärjestelmästä Koski-tietovarantoon.

Yleisen edun mukainen tavoite ja oikeasuhtaisuus

Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaisesti sekä yleiseen etuun että lakisääteiseen velvoitteeseen perustuvan käsittelyperusteen on täytettävä yleisen edun mukainen tavoite ja sen on oltava oikeasuhtainen, sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden. Lisäksi kansallisen erityissääntelyn on oltava selkeää, täsmällistä ja sen soveltamisen on oltava ennakoitavaa. Ottaen huomioon tietosuoja-asetuksen suoran sovellettavuuden sekä perustuslakivaliokunnan lailla säätämistä koskevan viimeaikaisen tulkintakäytännön (ks. erityisesti PeVL 14/2018 vp), erityissääntely tulisi rajoittaa vain välttämättömimpään.

Ehdotettavalla sääntelyllä olisi yleisen edun mukainen tavoite, sillä sen avulla varmistettaisiin, että rekisterissä olisi saatavilla tieto henkilön hankkimasta osaamisesta. Henkilö voisi tarvittaessa hyödyntää tietoa hakiessaan koulutukseen, koulutuksena aikana taikka työelämässä esimerkiksi työtä hakiessa. Vastaavasti koulutuksen järjestäjä tai työnantaja voisi hyödyntää tietoa, jos sillä olisi muutoin oikeus tiedonsaantiin. Kansallinen erityissääntely olisi välttämätöntä myös rekisterin tarkoituksen- ja lainmukaisen toiminnan varmistamiseksi. Rekisterien käyttäminen itsessään hyödyttää niin yksilöä kuin viranomaista, joka tarvitsee tietoja toiminnassaan. Ehdotetut säännökset tarkentavat menettelyjä rekisterien käytössä, jotta menettely on asianmukaista, läpinäkyvää ja yhdenmukaista. Velvollisuus tallentaa ehdotetut tiedot rekisteriin varmistaisi myös sen, että nämä tiedot olisivat kaikista koulutukseen osallistuneista yhdenmukaisesti ja kattavasti käytettävissä. Taiteen perusopetuksen osalta tietojen tallentaminen olisi vapaaehtoista. Sääntelyn voidaan katsoa olevan oikeasuhtaista, koska sääntely on rajattu koskemaan vain niitä tietoja, jotka ovat välttämättömiä mainittuun päämäärän nähden. Ehdotetun 9 e §:n osalta sääntelyn voidaan katsoa olevan oikeasuhtaista sillä tavoiteltuun päämäärään nähden myös ottaen huomioon rekisteröidyn suostumuksen tietojen tallentamiseen sekä sen, että tallennettavat koulutustiedot olisivat suurelta osin jo valmiiksi oppilaitoksen ylläpitäjän tiedossa.

Oikeasuhtaisuuden arvioinnissa on huomioitava, jos rekisteröity on lapsi (HE 9/2018 vp., s. 79—80). Taiteen perusopetuksena annettavaa koulutusta koskevien tietojen tallentamiselle tulisi saada alle 15 vuotta täyttäneen lapsen osalta lapsen huoltajan tai hänen laillisen edustajansa suostumus. Suostumus vaaditaan 15 vuotta täyttäneiden lasten tietojen osalta sekä lapselta että tämän huoltajalta tai lailliselta edustajalta.

Taiteen perusopetuksen koulutustietojen osalta tallentamisessa ei ole kyseessä yleisen tietosuoja-asetuksen 8 artiklan mukainen tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoaminen, joten siihen ei sovelleta asetuksen nojalla kansallisesti määritettyä 13 vuoden ikärajaa. Näin ollen alaikäisen henkilön henkilötietojen käsittelyä koskevan suostumuksen antaminen määräytyy muun kansallisen sääntelyn mukaisesti. Huoltajan on lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain (361/1983) 4 §:n mukaan turvattava lapsen hyvinvointi ja kehitys siten kuin lain 1 §:ssä säädetään. Tässä tarkoituksessa huoltaja päättää muun muassa lapsen koulutuksesta ja harrastuksista. Huoltaja edustaa lasta tämän henkilöä koskevissa asioissa, jollei laissa ole toisin säädetty.

Tietosuoja-asetuksen johdantokappaleen 43 mukaan suostumuksen ei pitäisi olla pätevä oikeudellinen peruste henkilötietojen käsittelylle sellaisessa erityistilanteessa, jossa rekisteröidyn ja rekisterinpitäjän välillä on selkeä epäsuhta. Tämä koskee johdantokappaleen mukaan erityisesti tilannetta, jossa rekisterinpitäjänä on viranomainen ja jossa on sen vuoksi epätodennäköistä, että suostumus on annettu vapaaehtoisesti kaikissa kyseiseen tilanteeseen liittyvissä olosuhteissa. Asetuksen johdantokappaleessa 42 todetaan, että suostumusta ei voida pitää vapaaehtoisesti annettuna, jos rekisteröidyllä ei ole todellista vapaan valinnan mahdollisuutta ja jos hän ei voi myöhemmin kieltäytyä suostumuksen antamisesta tai peruuttaa sitä ilman, että siitä aiheutuu hänelle haittaa. Nämä näkökulmat on pyritty huomioimaan esitettävän 9 e §:n 2 momenttiin siten, että siinä varmistutaan tietojen luovuttamisen vapaaehtoisuudesta, nimenomaisuudesta sekä mahdollisuudesta peruuttaa suostumus.

Tietojen säilyttäminen

Esityksessä ehdotetun palvelukeskuksen hankkiman muun kuin säännellyn koulutuksen rekisteriin tallennetut tiedot ehdotetaan säilytettäväksi pysyvästi. Rekisteriin tallennettavaksi ehdotettavat tiedot ovat tarpeen koko oppijan elämän ajan jatkuvan oppimisen vuoksi. Henkilön kuolemankin jälkeen rekistereissä oleva tieto on arvokasta esimerkiksi tutkimuksen sekä koulutuksen arvioinnin ja seurannan kannalta.

Luovutettavat tiedot ja niiden käsittely

Esityksessä ehdotetun muuta kuin säänneltyä koulutusta koskevan rekisterin tiedot voitaisiin luovuttaa lain 6 luvussa säädetyn luovutuspalvelun säännösten nojalla viranomaiselle, jolla on lakiin tai laissa säädettyyn tehtävään perustuva tiedonsaantioikeus. Tietoihin voi myös kohdistua viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 13 §:n 2 momentin mukainen tietopyyntö. Julkisuuslain 16 §:n 3 momentin mukaan viranomaisen henkilörekisteristä saa antaa henkilötietoja sisältävän kopion tai tulosteen tai sen tiedot sähköisessä muodossa, jollei laissa ole toisin erikseen säädetty, jos luovutuksensaajalla on henkilötietojen suoja koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää sellaisia henkilötietoja. Koulutuksen järjestäjät voisivat tallentaa tiedot joko automatisoidulla tiedonsiirrolla hyödyntäen olemassa olevaa rajapintaa tai manuaalisesti Opetushallituksen käyttöliittymän avulla. Tallentamisen jälkeen henkilö voisi itse hallinnoida tietovarannossa olevia tietoja Opetushallituksen Oma opintopolku-palvelussa. Palvelussa henkilö voisi antaa voimassa olevan valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 29 §:n 5 momentin mukaisesti suostumuksen tietojen luovuttamiseen muodostamalla palvelussa esimerkiksi työnantajalle lähetettävän linkin rekisterissä oleviin tietoihin. Palveluun kirjautuminen vaatii vahvaa tunnistautumista. Palvelussa voi myös poistaa linkin käytöstä. Henkilö voi antaa palvelussa myös suostumuksensa tietojen luovuttamiseen kolmannelle osapuolelle, jonka kanssa Opetushallituksella on tietojenluovutus sopimus. Mikäli mihinkään luovutukseen ei suostuta, tiedot olisivat vain henkilön itsensä, tiedot tallentaneen koulutuksen järjestäjän ja palvelukeskuksen sekä tietovarannon ylläpitäjän Opetushallituksen saatavilla.

Rekisteröity hallinnoisi lähtökohtaisesti itse uuden 9 e §:n mukaisten taiteen perusopetusta koskevien tietojen luovuttamista tietovarannon ulkopuolelle voimassa olevan 29 §:n 5 momentin nojalla. Muut lain luovutuspykälät suljettaisiin pois. Luovutettujen tietojen käsittelyperuste olisi suostumus eli käsittelyn lainmukaisuus arvioitaisiin tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan a alakohdan kautta. Tällöin käsittelyssä on huomioitava myös tietosuoja-asetuksen 7 ja 8 artikla. Ehdotettavan 9 e §:n mukaisiin tietoihin voi kuitenkin kohdistua myös viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 13 §:n 2 momentissa tarkoitettu tietopyyntö. Mainitun lain 16 §:n 3 momentin mukaan viranomaisen henkilörekisteristä saa antaa henkilötietoja sisältävän kopion tai tulosteen tai sen tiedot sähköisessä muodossa, jollei laissa ole toisin erikseen säädetty, jos luovutuksensaajalla on henkilötietojen suoja koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää sellaisia henkilötietoja.

Taiteen perusopetuksena annettuja koulutustietoja voisivat saada tietovarannosta ne viranomaiset, joilla on oikeus saada tällaisia tietoja suoraan oppilaitoksen ylläpitäjältä. Luovutettujen tietojen käsittelyn lainmukaisuus arvioitaisiin tällöin lähtökohtaisesti 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan kautta, eli käsittelyn tulisi olla tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen veloitteen noudattamiseksi.

Tilastolain (280/2004) 15 §:n 5 kohdan mukaan valtion viranomaiset ovat velvollisia antamaan salassapitosäännösten estämättä Tilastokeskukselle tilastojen laatimisen kannalta välttämättömät henkilötiedot, jotka kuvaavat henkilön koulutusta. Opintotukilain (65/1994) 41 b §:n 3. kohdan mukaan Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta opintotuen täytäntöönpanoa varten oppilaitokselta tai Opetushallituksen taikka opetus- ja kulttuuriministeriön tietovarannosta opiskelijoiden tunnistamista ja yksilöintiä koskevat tiedot sekä opiskelijan opintoja ja opintojen seuranta koskevat tiedot. Vaikka tietovarannon tiedot taiteen perusopetuksesta eivät arvion mukaan tule olemaan tilastointi- tai päätöksentekotarkoituksessa kattavia, voi niihin kohdistua Tilastokeskuksen tai Kansaneläkelaitoksen tietopyyntö vastaavasti kuin se voi kohdistua muihinkin laissa säädetyn tietovarannon tai rekisterin tietoihin.

Rekisteröity ei näin ollen voisi itse päättää täysin kattavasti tietojensa käyttötarkoituksista ja niiden luovuttamisesta tietovarannosta, mutta voisi täysin hallinnoida sitä, mitä tietoja tietovarantoon tallennetaan. Oppilaitoksen ylläpitäjän olisi suostumusta pyytäessään informoitava opiskelijaa edellä mainituista viranomaisten tietojensaantioikeuksista.

Erityiset henkilötietoryhmät

Erityisten henkilötietoryhmien käsittely on tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohdan mukaan lähtökohtaisesti kiellettyä. Esityksessä ei ehdoteta käsiteltäväksi erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja. Tallennettavaksi ehdotetut tiedot koskevasta koulutusta, joka olisi suunnattu palvelukeskuksesta annetun lain 2 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla erityisesti työssä ja työvoiman ulkopuolella oleville. Koulutusta koskevat tiedot eivät siten sisältäisi erityisiin henkilötietoryhmiä koskevia tietoja. Tämä voitaisiin vielä varmistaa ottamalla koulutusta koskevaan valtionapupäätökseen tai hankintasopimukseen ehto siitä, etteivät koulutusta koskevat opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon tai ehdotettuun uuteen muun kuin säännellyn koulutuksen rekisteriin tallennettavat tiedot saisi sisältää mainitussa artiklassa tarkoitettuja tietoja. Myöskään taiteen perusopetuksena annettua koulutusta koskevat tiedot eivät sisältäisi erityisiin henkilötietoryhmiin koskevia tietoja.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Esitystä valmisteltaessa selvitettiin vaihtoehtoa, jossa palvelukeskuksen rahoittaman muun kuin säännellyn koulutuksen tiedot velvoitettaisiin tallentamaan olemassa oleviin Koski- ja Virta-tietovarantoihin. Valmistelussa tarkasteltiin kolmea eri vaihtoehtoa. Ensimmäisessä vaihtoehdossa tiedot olisi velvoitettu tallentamaan vain Koski-tietovarantoon toimijasta riippumatta, toisessa toimijoita olisi velvoitettu tallentamaan tiedot pääsääntöisesti Koski-tietovarantoon, mutta korkeakoulut olisi velvoitettu tallentamaan tiedot Virta-tietovarantoon. Kolmantena vaihtoehtona oli, että ammatillisen koulutuksen järjestäjät ja vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjät olisi velvoitettu tallentamaan tiedot Koski-tietovarantoon, korkeakoulut Virta-tietovarantoon ja muut toimijat uuteen rekisteriin. Ensimmäistä vaihtoehtoa ei pidetty tarkoituksenmukaisena, sillä Koski-tietovarannossa yhteisrekisterinpitäjiä ovat koulutuksen ja opetuksen järjestäjät, oppilaitosten ylläpitäjät sekä Opetushallitus ja Virta-tietovarannossa opetus- ja kulttuuriministeriö sekä yliopistot ja ammattikorkeakoulut. Muun kuin säännellyn koulutuksen tietojen tallentaminen Koski- ja Virta-tietovarantoihin olisi edellyttänyt, että tietovarantojen rekisterinpitäjiä koskevaan sääntelyyn olisi tehty poikkeuksia muun kuin säännellyn koulutuksen osalta. Toisessa ja kolmannessa vaihtoehdossa palvelukeskuksen rahoittamaa muuta kuin säänneltyä koulutusta koskevia tietoja olisi velvoitettu tallentamaan eri tavalla riippuen siitä, mikä toimija toimii koulutuksen järjestäjänä. Laissa olisi kuitenkin selkeämpää edellyttää, että tiedot tietystä koulutuksesta tallennettaisiin samalla tavalla toimijasta riippumatta. Ehdotettu uusi rekisteri voidaan kuitenkin teknisesti toteuttaa siten, että korkeakoulut, ammatillisen koulutuksen järjestäjät ja vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjät voivat hyödyntää olemassa olevia rajapintoja tietojen tallentamiseen.

Esitystä valmisteltaessa arvioitiin, voisivatko palvelukeskuksen rahoittaman muun kuin säännellyn koulutuksen järjestäjät olla ehdotetun uuden rekisterin osalta rekisterinpitäjiä. Muuta kuin säänneltyä koulutusta voivat järjestää julkisen valvonnan alaisten koulutuksen järjestäjien lisäksi muut toimijat, jotka valikoituvat hankintamenettelyn kautta koulutuksen järjestäjiksi. Muun kuin säännellyn koulutuksen järjestäminen perustuu palvelukeskuksen kanssa tehtyyn hankintasopimukseen. Hankintasopimukset voivat olla lyhytaikaisia ja ainutkertaisia palvelukeskuksen ja toimijan välillä. Palvelukeskus on koulutuksen hankijana ja opiskelijaksi ottavana

viranomaisena viime kädessä vastuussa rekisteröityyn nähden rekisteröidystä tallennetuista tiedoista. Tämän takia valmistelussa nähtiin, että muun kuin säännellyn koulutuksen järjestäjiä ei olisi tarkoituksenmukaista asettaa rekisterinpitäjiksi, vaan palvelukeskus koulutuksen hankkijana toimisi rekisterinpitäjänä yhdessä Opetushallituksen kanssa.

Valmistelussa selvitettiin myös vaihtoehtoa, jossa palvelukeskukselle asetettaisiin velvollisuus tallentaa ehdotetut tiedot rekisteriin. Tämä malli kuitenkin aiheuttaisi ylimääräistä hallinnollista työtä sekä palvelukeskukselle että koulutuksen järjestäjälle, sillä tarkat tiedot koulutuksesta ja sen alkamis- ja päättymispäivästä ovat koulutuksen järjestäjällä. Mikäli velvollisuus tallentaa tietoja olisi palvelukeskuksella, olisi sen tullut pyytää tarvittavat tiedot erikseen jokaiselta koulutuksen järjestäjältä ja sen jälkeen tallentaa rekisteriin.

Lakiesitystä valmistelleen työryhmän tehtävänä oli myös selvittää tarpeelliset lakimuutokset työ- ja elinkeinohallinnon rahoittamien muun kuin säännellyn koulutusten tietojen tallentamiseksi valtakunnallisiin tietovarantoihin. Valmistelun yhteydessä kuitenkin todettiin, että pääosin esitystä vastaavat tiedot näistä koulutuksista tallennetaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 13 luvun mukaiseen työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään (mikäli annettu hallituksen esitys (225/2021) hyväksytään esitetyn mukaisesti, tulee sääntelytekniikka muuttumaan siten, että rekisterikohtaisesta sääntelystä luovutaan ja jatkossa säädetään tiedoista ja niiden käyttötarkoituksista). Valmistelussa katsottiin, että tietoja ei ole tarkoituksenmukaista tallentaa kahteen eri tietorekisteriin, vaan olennaista on saada eri koulutuksia ja opintosuorituksia koskevat tiedot henkilölle ja viranomaisille kattavasti yhdestä paikasta. Työ- ja elinkeinohallinnon rahoittamien koulutusten opintotietoja ei tallennettaisi uuteen rekisteriin. Myöhemmin selvitetään mahdollisuutta tarjota tiedot henkilöiden ja viranomaisten käyttöön keskitetysti uuden tai olemassa olevan luovutuspalvelun avulla. Luovutuspalvelua koskevaa kehittämistä tullaan selvittämään osana jatkuvan oppimisen digitaalista palvelukokonaisuuden valmistelua.

Esitystä valmisteltaessa ei selvitetty vaihtoehtoa, jossa uuteen rekisteriin tallennettaisiin myös muita ei säänneltyjä koulutuksia, jotka eivät ole julkisesti rahoitettuja. Opintoihin ja osaamiseen liittyvien tietovarantojen kehittämistä tullaan selvittämään osana jatkuvan oppimisen digitaalista palvelukokonaisuuden valmistelua.

Esitystä valmisteltaessa on pohdittu, voisiko taiteen perusopetusta koskevien tietojen tallentaminen olla koulutuksen järjestäjille tai oppilaitosten ylläpitäjille velvoittavaa. Riskinä on kuitenkin nähty, että kaikilla toimijoilla ei ole tietojen tallentamiseen tarvittavia resursseja ja osaamista, mikä voisi johtaa epätasa-arvoiseen tilanteeseen toimialan monimuotoisuus huomioon ottaen. Riskinä velvoittavuudessa on myös nähty se, että jos oppilaat eivät haluaisi tietojensa tallentamista Koski-tietovarantoon, he jättäisivät osallistumatta koulutukseen. Tällä olisi kielteisiä vaikutuksia taiteen perusopetuksen koulutustarjontaan. On tärkeää, että jatkossakin on hyväksyttävää, että oppilaat hakeutuvat taiteen perusopetuksen piiriin omista lähtökohdistaan ja että myös Koski-tietovarannon ulkopuolelle jättäytyvissä oppilaitoksissa toteutettavan taiteen perusopetuksen arvo tunnustetaan.

6 Lausuntopalaute

XX

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Laki valtakunnallisista opinto ja tutkintorekistereistä

2 §. *Soveltamisala.* Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin maininta ehdotetusta Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen hankkimasta muun kuin säännellyn koulutuksen rekisteristä.

4 §. *Tietovarannon käyttötarkoitus.* Pykälässä säädetään Koski-tietovarantoon tallennettavien tietojen käyttötarkoituksesta. Pykälän 6 momenttiin ehdotetaan lisättävän tieto siitä, että 1—5 momentissa säädetystä poiketen henkilö päättäisi itse myös ehdotettavien 9 e §:ssä tarkoitettujen tietojen käyttötarkoituksista. Tällä hetkellä poikkeus koskee vain vapaan sivistystyön koulutusta koskevia tietoja. Tarkoitus on, että rekisteröity hallinnoisi itse uuden 9 e §:n mukaisten tietojen luovuttamista voimassa olevan 29 §:n 5 momentin nojalla. Määrättyä käyttötarkoitusta tiedoille ei olisi säädetty. On kuitenkin oletettavaa, että henkilöt tulevat luovuttamaan taiteen perusopetuksessa saavutettua osaamista kuvaavia tietojaan käytettäväksi hyvin samankaltaisiin tarkoituksiin, kuin pykälän 1 momentissa on kuvattu.

6 §. *Tietojen tallentaminen tietovarantoon.* Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin, että Opetushallitus voisi antaa tarkempia määräyksiä myös uuden 9 e §:ssä säädettyjen taiteen perusopetuksen tietojen tietorakenteista.

9 a §. *Vapaassa sivistystyössä järjestettyä oppivelvollisille ja jatkuvaan oppimiseen suunnattua koulutusta koskevat tiedot.* Voimassa olevassa pykälässä säädetään, että vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa tarkoitetun oppilaitoksen ylläpitäjä on tallennettava valtakunnalliseen opetuksen ja koulutuksen tietovarantoon mainitun lain 7 a luvussa sekä oppivelvollisuuslain 5 §:n 2 momentissa tarkoitetussa koulutuksessa olevista opiskelijoistaan suoritettava koulutus, opintojen aloittaminen, väliaikainen keskeytyminen ja päättymisen sekä suoritettujen opintojen arviointi.

Pykälän otsikkoa ehdotetaan muutettavan siten, että siihen lisättäisiin maininta jatkuvaan oppimiseen suunnattua koulutuksesta. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi oppilaitoksen ylläpitäjälle oppivelvollisille suunnattua koulutusta vastaavasti velvoite tallentaa tietovarantoon Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta annetun lain 8 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua palvelukeskuksen rahoittamaa koulutusta koskevat tiedot.

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta annetun lain 2 §:n 3 kohdan mukaisesti palvelukeskuksen tarkoituksena on erityisesti työssä oleville ja työvoiman ulkopuolella oleville suunnatun ja muuta julkisesti tuettua koulutustarjontaa täydentävän koulutuksen ja muiden osaamispalveluiden rahoittaminen. Palvelukeskus voi mainitussa tarkoituksessa myöntää mainitun lain 8 §:n mukaisesti valtionavustusta vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa tarkoitetun oppilaitoksen ylläpitäjän järjestämään koulutukseen. Tällöin kyse on koulutuksesta, jonka nimestä tai muista tiedoista ei ilmenisi edes välillisesti tietoja, jotka voisivat olla erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja. Tällöin tietojen tallentaminen ei edellyttäisi 9 d:ssä säädetyllä tavalla rekisteröidyn suostumusta erityisenä suoja-toimena, vaan oppilaitoksen ylläpitäjä voitaisiin velvoittaa tallentamaan kyseistä palvelukeskuksen rahoittamaa koulutusta koskevat tiedot tietovarantoon.

9 e §. *Taiteen perusopetuksen koulutusta koskevat tiedot.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 9 e § taiteen perusopetuksen koulutuksesta tallennettavista tiedoista. Pykälän 1 momentin mukaan tallennettavat tiedot voisivat olla tietoja, jotka täyttävät taiteen perusopetuksesta annettuun lakiin ehdotetun 7 a §:n mukaiset vaatimukset, eli koulutuksen laajuus olisi määritelty opintopisteinä. Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että kohtien 1-3 mukaiset tiedot tallennetaan, mikäli

pykälässä säädetyt ehdot täyttyvät. Tallentamisen edellytyksenä olisi, että sitä on päätetty tarjota kaikille samaan koulutukseen osallistuville oppilaille. Toisena ehtona tallentamiselle olisi, että oppilas suostuu tietojen tallentamiseen. Tallennettavia tietoja olisivat koulutuksen nimi ja laajuus, koulutuksen päättymispäivämäärä sekä oppilaan osaamisen arviointi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin suostumuksesta tarkemmin mukaillen sitä, mitä vapaan sivistystyön koulutustietojen tallentamisesta on säädetty valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 9 d §:n 2 momentissa. Koulutuksen järjestäjä vastaisi siitä, että suostumus annettaisiin koulutuksen alkaessa, jotta koulutus voidaan taiteen perusopetuksesta annettuun lakiin ehdotetulla tavalla arvioida ja määrittää opintopisteinä. Suostumuksesta tulisi käydä ilmi, että se on annettu vapaaehtoisesti ja nimenomaisesti. Nimenomaisuudella tarkoitettaisiin sitä, että henkilö tietää, minne tiedot tallennetaan, kuka niitä voi tallentamisen jälkeen käsitellä ja kuinka henkilö voi myöhemmin hallinnoida tietojen luovuttamista Oma opintopolku-palvelussa.

Alaikäiseltä lapselta, joka on täyttänyt 15 vuotta, tarvittaisiin tietojen tallentamiseen myös hänen huoltajansa tai muun laillisen edustajansa suostumus. Alle 15 vuotta täyttäneen lapsen osalta suostumuksen antaisi hänen huoltajansa tai muu laillinen edustaja. Tämä johtuu siitä, että huoltajan on lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain (361/1983) 4 §:n mukaan turvattava lapsen hyvinvointi ja kehitys siten kuin lain 1 §:ssä säädetään. Tässä tarkoituksessa huoltaja päättää muun muassa lapsen koulutuksesta ja harrastuksista. Huoltaja edustaa lasta tämän henkilöä koskevissa asioissa, jollei laissa ole toisin säädetty.

Suostumus olisi säilytettävä pysyvästi ja siihen olisi merkittävä tieto, mikäli suostumus myöhemmin peruutetaan. Suostumuksen voisi milloin tahansa peruuttaa ilmoittamalla siitä tietovarantoa hallinnoivalle Opetushallitukselle. Mikäli tietojen käsittelylle ei enää olisi perusteltua syytä, tiedot olisi suostumuksen peruuttamisen jälkeen poistettava tietovarannosta.

10 §. Tietojen luovuttaminen tietovarannosta. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi, että pykälän 1 ja 2 momenteissa säädetyt tietojen luovuttamista koskevat säännökset suljettaisiin pois myös uuden 9 e §:n tietojen osalta. Vastaavasti kuin 9 d §:ssä tarkoitettujen vapaan sivistystyön koulutusta koskevien tietojen luovuttamista, myös uuden 9 e §:n mukaisten tietojen luovuttamista hallinnoisi rekisteröity itse 29 §:n 5 momentin nojalla.

5 a luku Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen hankkiman muun kuin säännellyn koulutuksen rekisteri

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 a luku, jossa säädettäisiin Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta annetun lain 9 §:ssä mukaisessa palvelukeskuksen hankkimassa muussa kuin mainitun lain 10 §:n tarkoitetussa säännellyssä koulutuksessa olevien opiskelijoiden tiedoista. Kysymys olisi uudesta rekisteristä, joka sisältäisi tiedot suoritetun koulutuksen nimestä ja kestosta.

27 a §. Rekisterin käyttötarkoitus. Pykälässä säädettäisiin rekisterin käyttötarkoituksesta. Pykälä vastaisi asiallisesti 2 luvussa opetuksen ja koulutuksen valtakunnallisen tietovarannon osalta lain 4 §:ssä säädettyä ja 2 a luvussa oppivelvollisuusrekisterin käyttötarkoituksesta lain 11 a §:ssä säädettyä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että rekisterin tietoja käytettäisiin henkilön hakeutuessa koulutukseen, koulutuksen aikana, työelämässä sekä henkilön hakiessa koulutukseen liittyviä etuisuuksia. Rekisterin sisältämät tiedot osoittaisivat henkilön kyseisen koulutuksen kautta hankkimaa osaamista, mitä voitaisiin hyödyntää koulutuksissa sekä työelä-

mässä. Lisäksi koulutusta koskevaa tietoa voitaisiin hyödyntää henkilön hakiessa aikuiskoulutustukea tai saadakseen työttömyysetuutta omaehtoisiin opintoihin, mikäli muut laissa säädetyt edellytykset täyttyvät.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että tietoja voitaisiin käyttää myös muiden viranomaisten hoitaessa sellaisia lakisäätteisiä tehtäviä, joissa tarvitaan rekisteriin tallennettuja tietoja. Säännöksellä varmistettaisiin, että tietoja olisi mahdollista hyödyntää myös muussa kuin 1 momentissa mainitussa tarkoituksessa silloin, kun kysymys olisi viranomaisesta, jolla olisi tietosuojasetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukainen käsittelyperuste tietojen käsittelyyn.

Rekisteriin tallennettuja tietoja voitaisiin käyttää 3 momentin mukaan myös koulutuksen arvioinnissa, tilastoinnissa ja seurannassa. Ehdotettu säännös vastaisi opetuksen ja koulutuksen tietovarannon käyttötarkoituksesta lain 5 §:n 4 momentissa säädettyä.

27 b §. Rekisterin yhteisrekisteripitäjät ja vastuuden jako. Pykälässä säädettäisiin rekisterin yhteisrekisteripitäjistä ja niiden vastuuden jaosta. Säännöksen 1 momentin mukaan rekisterin yhteisrekisteripitäjiä olisivat Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus sekä Opetushallitus, joiden vastuut jakautuisivat pykälässä ehdotettavalla tavalla.

Tietosuoja-asetuksen 26 artiklan 1 kohdan mukaan yhteisrekisteripitäjistä on kyse silloin, kun vähintään kaksi rekisteripitäjää määrittää yhdessä käsittelyn tarkoitukset ja keinot. Ne määrittelevät keskinäisellä järjestelyllä läpinäkyvällä tavalla kunkin vastuualueen asetuksessa vahvistettujen veloitteiden noudattamiseksi, erityisesti rekisteröityjen oikeuksien käytön ja tietojen toimittamista koskevien tehtäviensä osalta. Rekisteripitäjien vastuualueet voidaan kuitenkin määritellä myös rekisteripitäjiin sovellettavassa jäsenvaltion lainsäädännössä.

Opetushallitus vastaisi 1 momentissa ehdotetulla tavalla rekisterin yleisestä toiminnasta sekä teknisistä edellytyksistä tallentamista, käsittelyä ja luovutusta varten. Opetushallituksella olisi olemassa olevien rekisterien ja tietovarantojen ylläpitäjänä osaamista ja resursseja vastata myös uuden rekisterin ylläpidosta. Lisäksi Opetushallituksen olisi mahdollista hyödyntää rekisterin ylläpidossa kehittämänsä teknistä ympäristöä. Opetushallitukselle ehdotetaan säädettäväksi rekisterinpitoon liittyviä vastuita ja myös päätösharkintaa tietojen luovutuksen suhteen. Opetushallituksella olisi näin ollen rekisteripitäjälle kuuluvia tehtäviä, minkä vuoksi ehdotetaan, että Opetushallitus olisi tietosuoja-asetuksen 26 artiklassa tarkoitettu yhteisrekisteripitäjä. Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus hankkisi koulutusta, jota koskevat tiedot ehdotetaan tallennettavaksi rekisteriin. Palvelukeskus määrittelee hankintaa koskevassa tarjouspyynnössä koulutuksen toteuttamiseen liittyviä ehtoja. Koska palvelukeskus toimii kyseisen koulutuksen hankkijana, olisi se olisi yhteisrekisteripitäjä yhdessä Opetushallituksen kanssa. Hankintasopimuksen perusteella koulutusta järjestävän toimija olisi tietosuoja-asetuksessa tarkoitettu henkilötietojen käsittelijä, kun tämän velvollisuutena olisi tallentaa jäljempänä ehdotettavalla tavalla rekisteriin tietoja palvelukeskuksen hankkimasta koulutuksesta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, kumman yhteisrekisteripitäjän vastuulle mitkään tietosuoja-asetuksen edellyttämät velvollisuudet kuuluisivat. Ehdotetun sääntelyn mukainen vastuunjakoa vastaisi asiallisesti 2 luvun mukaisen valtakunnallisen oppimisen ja koulutuksen tietovarannon yhteisrekisteripitäjien vastuunjaosta lain 5 §:ssä säädettyä. Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus vastaisi tietojen yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettua täsmällisyydestä sekä 16 artiklan mukaisesta rekisteröidyn oikeudesta tietojen oikaisemiseen. Vaikka koulutuksen järjestäjällä olisi velvoite tallentaa jäljempänä ehdotetulla tavalla koulutuksen sisältöä koskevat tiedot, palvelukeskus vastaisi koulutuksen hankkijana rekisteröityyn nähden tietojen täsmällisyydestä ja rekisteröidyn oikeudesta tietojen oikaisemiseen. Kyseisen koulutuksen järjestäjänä voi olla mikä tahansa (yksityinen) toimija, joka

voi olla myös vain kertaluonteisesti koulutuksen järjestäjänä, minkä vuoksi kyseinen toimija olisi henkilötietojen käsittelijä tallentaessaan tietoja. Momentin mukaan Opetushallitus vastaisi muutoin muista yleisessä tietosuojaa-asetuksessa rekisterinpitäjälle säädetyistä velvollisuuksista ja muiden rekisteröidyn oikeuksien toteuttamisesta. Koska tietojen käsittelyperusteena olisi tietosuojaa-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta, olisi kysymys kyseiseen käsittelyperusteeseen liittyvien tietosuojaa-asetuksessa säädettyjen rekisteröidyn oikeuksien toteuttamisesta.

Opetushallituksen olisi yhteisrekisterinpitäjänä ylläpidettävä vastuullaan olevista käsittelytoimista selostetta kuten tietosuojaa-asetuksen 30 artikla edellyttää. Lisäksi Opetushallitus vastaisi tietosuojaa-asetuksen 31—33 artiklassa säädetyistä yhteistyöstä valvontaviranomaisen kanssa, henkilötietojen käsittelyn turvallisuudesta sekä henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta ilmoittamisesta valvontaviranomaiselle.

27 c §. Koulutusta koskevat tiedot ja tietojen tallentaminen. Pykälässä säädettäisiin, mitä tietoja rekisteriin tallennettaisiin. Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta annetun lain 9 §:n mukaista muuta kuin mainitun lain 10 §:ssä tarkoitettua säänneltyä koulutusta järjestävän toimijan olisi tallennettava mainitussa koulutuksessa olevista opiskelijoistaan rekisteriin 1 momentin ehdotetulla tavalla koulutuksen nimi sekä koulutuksen alkamis- ja päättymispäivä. Kysymys olisi palvelukeskuksen tarkoituksen mukaisesti erityisesti työssä oleville ja työvoiman ulkopuolella oleville suunnatusta ja muuta julkisesti tuettua koulutustarjontaa täydentävästä koulutuksesta. Kysymys voisi olla esimerkiksi rakennusalan räätälöidystä koulutuksesta; hoitotyöhön liittyvästä koulutuksesta, robotiikkaa ja automatisaatiota koskevasta koulutuksesta taikka digikoulutuksesta. Rekisteriin tallennettu nimi toimisi linkkinä koulutusta koskevaan kuvaukseen, joka tallennettaisiin Opetushallituksen ePerusteet-palveluun. Toisin kuin palvelun nimestä voisi päätellä, kysymys ei olisi tutkinnon perusteeseen rinnastettavasta kuvauksesta, vaan koulutuksen tarjoajan laatimasta kuvauksesta koulutuksen pääasiallisesta sisällöstä. Tallentamiseen olisi kuitenkin tarkoituksenmukaista hyödyntää siihen soveltuvaa olemassa olevaa palvelua sen nimestä huolimatta. Palveluun ollaan laatimassa pohjia, joiden perusteella koulutuksen järjestäjät voivat tehdä kuvauksia. Koulutuksen alkamispäivällä tarkoitettaisiin tosiasiallista päivää, kun opiskelija on aloittanut koulutuksessa, eikä opiskelijaksi ottamista koskevan päätöksen antopäivää. Päättymispäivällä tarkoitettaisiin koulutuksen järjestäjän opiskelijalle antamaan todistukseen merkittyä päivämäärää koulutuksen suorittamisesta.

Koulutuksen järjestäjällä on tieto koulutuksen nimestä ja sisällöstä sekä kestosta, jolloin tarkoituksenmukaisinta olisi, että kyseinen toimija tallentaisi tiedot suoraan rekisteriin sen sijaan, että palvelukeskus tallentaisi tiedot järjestäjän toimittamien tietojen perusteella. Mikäli koulutusta järjestäisi toimija, jolla on avattuna rajapinta johonkin tässä laissa tarkoitettuun tietovarantoon tai rekisteriin, voisi tätä rajapintaa hyödyntää ehdotettujen tietojen tallentamiseen. Näin ollen esimerkiksi ammatillisen koulutuksen järjestäjä voisi hyödyntää rajapintaa opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon ja korkeakoulut puolestaan osittain olemassa olevaa rajapintaa 5 luvussa säädetyyn korkeakoulujen valtakunnalliseen tietovarantoon. Mikäli järjestäjällä ei olisi avattuna rajapintaa tai sen tekninen toteutus osoittautuisi kalliiksi ja työlääksi, tiedot olisi mahdollistaa tallentaa tallentamiseen tarkoitettussa käyttöliittymässä. Käyttöliittymää käytäisivät ainakin ne järjestäjät, jotka eivät ole lakisääteisen opetuksen tai koulutuksen järjestäjiä.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että rekisteriin tallennettaisiin yksilöintitietoina opiskelijan nimi ja oppijanumero. Koulutuksen järjestäjä tallentaisi mainitut yksilöintitiedot.

Pykälän 3 momentin mukaisesti Opetushallitus määräisi tarkemmin, miten tiedon tallentajien on pidettävä tallennettavat tiedot ajantasaisina. Opetushallitus antaisi tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitettujen tietojen tietorakenteista.

27 d §. *Tietojen luovuttaminen rekisteristä.* Rekisteristä voitaisiin luovuttaa tietoja viranomaiselle, jolla lain säännöksen tai laissa säädetyn tehtävänsä perusteella on oikeus saada rekisteriin sisältyviä tietoja koulutuksen järjestäjältä. Salassa pidettäviä tietoja voitaisiin kuitenkin luovuttaa vain, jos tiedon antamisesta tai oikeudesta tiedon saamiseen laissa erikseen nimenomaisesti säädetään.

Pykälän 2 momentin mukaisesti Opetushallitus voisi tuottaa rekisteristä opetuksen ja koulutuksen arvioinnin, tutkimuksen, kehittämisen, tilastoinnin ja muun seurannan sekä ohjauksen ja rahoituksen edellyttämiä tietoaineistoja.

27 e §. Rekisterin tietojen säilytysaika. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että rekisteriin tallennettavaksi ehdotetut tiedot säilytetään pysyvästi. Sääntely vastaisi tältä osin asiallisesti sitä, mitä 11 §:ssä on säädetty opetusta ja koulutusta koskevien tietojen säilyttämisestä ja mitä 27 §:ssä korkeakoulutusta koskevien tietojen säilytyksestä.

28 §. *Opinto- ja tutkintotietojen luovutuspalvelun tarkoitus ja luovutettavat tiedot.* Pykälässä säädetään opinto- ja luovutuspalvelussa luovutettavista tiedoista. Pykälän 2 momentin 1 kohtaan ehdotetaan lisättävän luovutuspalvelusta luovutettaviksi tiedoiksi ehdotettavan 9 e §:n mukaiset tiedot, joita voitaisiin luovuttaa suostumukseen perustuen siten kuin 29 §:n 5 momentissa säädetään. Lisäksi pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 1 b kohta, jossa säädettäisiin, että palvelun avulla luovutettaisiin Jatkuvan oppimisen palvelukeskuksen hankkiman koulutuksen rekisterissä olevia tietoja.

29 §. *Tietojen luovuttaminen palvelun avulla.* Pykälän 6 momenttiin lisättäisiin, että kyseisen pykälän 2 ja 4 momenttia ei sovelleta myöskään uuden 9 e §:n mukaisiin tietoihin. Samoin kuin 9 d §:n osalta, myös uuden 9 e §:n mukaisten tietojen luovuttamista hallinnoisi rekisteröity itse voimassa olevan 29 §:n 5 momentin nojalla.

7.2 Laki taiteen perusopetuksesta

7 a §. *Opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavan koulutuksen laajuus.* Taiteen perusopetuksesta annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 7 a §, joka koskisi Koski-tietovarantoon tallennettavia taiteen perusopetuksen koulutusten tietoja.

Jotta näitä tietoja voitaisiin tallentaa tietovarantoon, koulutuksen laajuus olisi määriteltävä opintopisteinä siten, että keskimäärin 27 tunnin työpanos vastaisi yhtä opintopistettä.

Tallentamista varten oppilaan osaaminen olisi myös arvioitava. Oppilaan arvioinnin perusteista päättää Opetushallitus. Koulutuksen järjestäjän on hyväksyttävä kullekin taiteen alalle opetussuunnitelma. Oppilaan arviointi tehdään suhteessa koulutuksen järjestäjän hyväksymään opetussuunnitelmaan. Osassa taiteen perusopetuksen koulutuksia koulutuskuvaukset laaditaan jo nykyisin osaamisperusteisesti ja opiskelijan osaaminen arvioidaan, kun taas osassa oppilaitoksista tästä ei ole aiempaa kokemusta. Siksi oppilaan tahto arviointiin ja tietojen tallentamiseen olisi selvitettävä heti koulutuksen alussa. Oppilas voi kahden kuukauden kuluessa arvioinnista tiedon saatuaan pyytää arvioinnin suorittanutta opettajaa tai opettajia uusimaan arvioinnin. Jos oppilas on tyytymätön uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, oppilas voi pyytää arviointiin oikaisua rehtorilta. Arvioinnin oikaisua koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

8 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan 1.1.2023. Tätä laki sovellettaisiin myös ennen tämän lain voimaantuloa aloitettuun ja vuonna 2022 toteutettuun Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta annetun lain 8 ja 9 §:ssä tarkoitettuun koulutukseen. Vuonna 2022 toteutetun Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen rahoittaman vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa tarkoitettujen oppilaitoksen ylläpitäjän järjestämän koulutuksen ja palvelukeskuksen hankkiman muun kuin säännellyn koulutuksen tiedot ehdotetaan tallennettavaksi takautuvasti viimeistään 30.4.2023. Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen rahoittamaa koulutusta järjestettäisiin ensimmäisen kerran vuonna 2022, jolloin rekisteriin tulisi tallennettavaksi tiedot myös ennen ehdotettua lain voimaantuloa toteutetusta koulutuksesta.

9 Toimeenpano ja seuranta

Palvelukeskus ohjeistaa ja tiedottaa rahoituksen saajia tietojen tallentamisesta uuteen rekisteriin ja Koski-tietovarantoon valtionavustushaun –ja päätöksen sekä tarjouspyynnön ja hankintasuorituksen yhteydessä. Palvelukeskuksen tulee avustuspäätöksessä tai hankintasuorituksessa edellyttää rahoituksen saajaa tallentamaan vuoden 2022 tiedot takautuvasti rekisteriin niin, että ne ovat tallennettuna viimeistään 30.4.2023.

Opetushallitus ja palvelukeskus tukevat koulutuksen järjestäjiä rekisterin käyttöönotossa ja tietojen tallentamisessa ohjauksella ja neuvonnalla. Yhteisrekisterinpitäjien vastuu uudesta rekisteristä jakautuu esityksessä ehdotetulla tavalla.

Opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Opetushallituksen välisessä omistajaohjauksessa seurataan Koski-tietovarannon teknistä kehitystä ja uuden rekisterin käyttöönottoa.

10 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Yhdenvertaisuus

Perustuslain 6 §:n 2 momentin sanamuoto ilmaisee, että yksilöitä ei saa asettaa eri asemaan ”ilman hyväksyttävää perustetta”. Yleinen yhdenvertaisuuslauseke tarkoittaa mielivallan kieltä ja vaatimusta samanlaisesta kohtelusta samanlaisissa tapauksissa (HE 309/1993 vp, s. 42). Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti tulkintakäytännössään todennut, ettei perustuslain yleisestä yhdenvertaisuusperiaatteesta voida johtaa tiukkoja rajoja lainsäätäjän harkinnalle pyrittäessä kulloisenkin yhteiskuntakehityksen vaatimaan sääntelyyn (PeVL 11/2012 vp, s. 2, PeVL 1/2006 vp, s. 2, PeVL 15/2001 vp, s. 3). Valiokunta on eri yhteyksissä johtanut perustuslain yhdenvertaisuussäännöksistä vaatimuksen, että erottelut eivät saa olla mielivaltaisia, eivätkä ne saa muodostua kohtuuttomiksi ja perustelujen tulee ovat hyväksyttäviä.

Taiteen perusopetuksen tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä (*opetussuunnitelman perusteet*) päättää Opetushallitus. Koulutuksen järjestäjä laatii ja hyväksyy kullekin taiteenalalle opetussuunnitelman Opetushallituksen päättämien taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden mukaan tarkentaen ja täsmentäen niitä.

Isoilla paikkakunnilla, jossa on useampia taiteen perusopetusta antavia oppilaitoksia, oppilas voisi olemassa olevan koulutustarjonnan puitteissa hakeutua oppilaaksi sellaiseen oppilaitokseen, jossa tarjottaisiin mahdollisuutta koulutuksen tietojen tallentamiseen Koski-tietovarantoon. Haja-asutusaleilla ja maaseudulla, joissa etäisyydet ovat pitkiä, kulkuyhteydet ovat heikompia, oppilaitosten koulutustarjonta tai ruotsinkielisen koulutuksen saatavuus vähäisempää

kaupunkeihin verrattuna, oppilaalla ei välttämättä ole samanlaista mahdollisuutta valita oppilaitosta. Tällöin oppilas voisi esittää ylläpitäjälle toiveen siitä, että ylläpitäjä alkaisi tarjota tietojen tallennusmahdollisuutta Koski-tietovarantoon tulevaisuudessa. Oppilas ei voisi vaatia tietojen tallentamista, jos ylläpitäjä ei ole päättänyt sitä tarjota ja jos muut esityksessä mainitut edellytykset eivät täyty. Tällöin oppilas voisi saada paperisen todistuksen opintosuorituksistaan oppilaitoksesta, kuten tälläkin hetkellä. Paperisen todistuksen voisi edelleen saada myös oppilas, joka on pyytänyt tietojensa tallentamista Koski-tietovarantoon.

Sivistykselliset oikeudet

Perustuslain 16 §:ssä säädetään sivistyksellisistä oikeuksista. Pykälän 2 momentin mukaan julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle yhtäläinen mahdollisuus saada kykijensä ja erityisten tarpeidensa mukaisesti myös muuta kuin perusopetusta sekä kehittää itseään varattomuuden sitä estämättä. Säännös sisältää elinikäisen oppimisen periaatteen, mutta ei kuitenkaan subjektiivista oikeutta koulutukseen. Nyt ehdotettu taiteen perusopetuksen sekä vapaan sivistystyön koulutustietojen tallentaminen Koski-tietovarantoon sekä Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen hankkimaa muuta kuin säänneltyä koulutusta koskevien tietojen tallentaminen edistää sivistyksellisten oikeuksien toteutumista, kun henkilön tunnustettu osaaminen voidaan tallentaa kansalliseen tietovarantoon tai rekisteriin. Tallentamisella edistetään jatkuvaa oppimista tukemalla kansalaisia opintojen suorittamisessa, työmarkkinoille sijoittumisessa ja työnhaussa mahdollistamalla taiteen perusopetuksessa hankittua osaamista kuvaavien suoritus tietojen vieminen tietovarantoon.

Yksityiselämä ja henkilötietojen suoja

Perustuslain 10 § turvaa yksityiselämän suojan perusoikeutena jokaiselle. Pykälän 1 momentin mukaan henkilötietojen suoja säädetään tarkemmin lailla. Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen tulkinnan mukaan henkilötietojen suoja osittain sisältyy samassa momentissa turvatun yksityiselämän suojan piiriin. Esitykseen sisältyy henkilötietoja koskevaa sääntelyä, kun esityksessä ehdotetaan tallennettavaksi henkilön koulutusta koskevia tietoja valtakunnalliseen tietovarantoon ja rekisteriin edellä ehdotetulla tavalla.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan PeVL 14/2018 vp katsonut lähtökohtaisesti riittävää olevan, että henkilötietojen suoja ja käsittelyä koskeva sääntely on yhteensopivaa tietosuojasetuksen kanssa. Henkilötietojen suojan toteuttaminen tulisi valiokunnan mukaan jatkossa ensisijaisesti taata yleisen tietosuojasetuksen ja säädettävän kansallisen yleislain nojalla. Tähän liittyen tulisi välttää kansallisen erityislainsäädännön säätämistä sekä varata sellaisen säätämisen vain tilanteisiin, joissa se on yhtäältä sallittua tietosuojasetuksen kannalta ja toisaalta välttämätöntä henkilötietojen suojan toteuttamiseksi (ks. myös PeVL 2/2018 vp, s. 5, PeVL 1/2020 vp, s. 2, PeVL 4/2020 vp, s. 8).

Perustuslakivaliokunnan mukaan (ks. esim. PeVL 20/2020 vp) on selvää, että kansallisen erityislainsäädännön tarpeellisuutta on arvioitava myös tietosuojasetuksenkin edellyttämän riskiperustaisen lähestymistavan mukaisesti kiinnittämällä huomiota tietojen käsittelyn aiheuttamiin uhkiin ja riskeihin. Mitä suurempi riski käsittelystä aiheutuu luonnollisen henkilön oikeuksille ja vapauksille, sitä perustellumpaa on yksityiskohtaisempi sääntely. Tällä seikalla on erityistä merkitystä arkaluonteisten tietojen käsittelyn osalta (ks. PeVL 14/2018 vp, s. 5). Valiokunta korostaa, että siltä osin kuin Euroopan unionin lainsäädäntö edellyttää kansallista sääntelyä tai mahdollistaa sen, tätä kansallista liikkumavaraa käytettäessä otetaan huomioon perusoikeuksista seuraavat vaatimukset (ks. esim. PeVL 1/2018 vp, PeVL 25/2005 vp). Valiokunta on tämän johdosta painottanut, että hallituksen esityksessä on erityisesti perusoikeuksien

kannalta merkityksellisen sääntelyn osalta syytä tehdä selkoa kansallisen liikkumavaran alasta (PeVL 26/2017 vp, s. 42, PeVL 2/2017 vp, s. 2, PeVL 44/2016 vp, s. 4).

Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt erityistä huomiota siihen, että yksityiselämän suojaan kohdistuvia rajoituksia on arvioitava kulloisessakin sääntely-yhteydessä perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten valossa (PeVL 14/2018 vp, s. 5 ja siinä viitatu lausunnot). Merkityksellistä on ollut, että valiokunnan vakiintuneen käytännön mukaan lainsäätäjän liikkumavaraa rajoittaa henkilötietojen käsittelystä säädettyä erityisesti se, että henkilötietojen suoja osittain sisältyy perustuslain 10 §:n samassa momentissa turvatu yksityiselämän suojan piiriin. Lainsäätäjän tulee turvata tämä oikeus tavalla, jota voidaan pitää hyväksyttävänä perusoikeusjärjestelmän kokonaisuudessa. Valiokunta on tämän vuoksi arvioinut erityisesti arkaluonteisten tietojen käsittelyn sallimisen koskevan yksityiselämään kuuluvan henkilötietojen suojan ydintä (PeVL 37/2013 vp, s. 2/I). Henkilötietojen käsittelyä koskevan sääntelyn on oltava tietosuojasetuksen mahdollistamissa puitteissa yksityiskohtaista ja kattavaa (PeVL 20/2020 vp, s. 4, PeVL 65/2018 vp, s. 45, PeVL 15/2018 vp, s. 40).

Lainsäätäjän harkintaa sitovia henkilötietojen suojan kannalta tärkeitä sääntelykohteita rekisteröinnissä perustuslakivaliokunnan vakiintuneen tulkintakäytännön mukaan ovat olleet ainakin rekisteröinnin tavoite, rekisteröitävien henkilötietojen sisältö, niiden sallitut käyttötarkoitukset mukaan luettuna tietojen luovutettavuus sekä tietojen säilytysaika henkilörekistereissä ja rekisteröidyn oikeusturva samoin kuin näiden seikkojen sääntelyn kattavuus ja yksityiskohtaisuus lain tasolla (ks. esim. PeVL 14/2002 vp, s. 2, PeVL 27/2006 vp, s. 2/I, PeVL 11/2016 vp, s. 8 ja PeVL 13/2016 vp, s. 3—4). Perustuslakivaliokunta on lisäksi pitänyt liian erittelemättömiä ja laaja-alaisia tiedonsaantioikeuksia koskevia säännöksiä perustuslain 10 §:n 1 momentin vastaisina (esim. PeVL 7/2000 vp, PeVL 14/2002 vp, PeVL 15/2002 vp ja PeVL 74/2002 vp).

Esityksessä lähdetään Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen hankkiman koulutuksen osalta siitä, että tietosuojasetusta täydentäviä säännöksiä on mahdollista säätää, koska kyseessä on asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan tarkoittama käsittelyperuste, eli käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen veloitteen noudattamiseksi. Taiteen perusopetuksen koulutustietojen osalta käsittelyperusteena olisi tietosuojasetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohta, jonka mukaan käsittely on sallittua, kun se on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi. Tietosuojasetuksen 6 artiklan mukaan kansallisen liikkumavaran käytön on lisäksi oltava yleisen edun mukaista ja oikeasuhtaista sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden. Kansallisen liikkumavaran käyttöä on selostettu ja perusteltu tarkemmin jaksossa. Mainituissa kohdissa esitetyillä perusteilla katsotaan, että esityksessä henkilötietojen ehdotettu erityissääntely olisi yleisen edun mukaista ja oikeasuhtaista sillä tavoiteltuun päämäärään nähden. Esityksessä ei ehdoteta arkaluonteisia henkilötietoja koskevaa sääntelyä.

Kansallinen erityissääntely katsottaisiin välttämättömäksi myös riskiperustaisen lähestymistavan näkökulmasta, koska kyse on laajamittaisesta henkilötietojen käsittelystä, ja on olemassa riski rekisteröidyn kannalta, mikäli yksityiskohtaista sääntelyä ei olisi.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa säätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain (884/2017) 2 §:n 2 momenttia, 4 §:n 6 momenttia, 6 §:n 2 momenttia, 9 a §:ää, 10 §:n 3 momenttia, 28 §:n 2 momentin 1 kohtaa, 29 §:n 6 momenttia, sellaisina kuin niistä 2 §:n 2 momentti laissa 1221/2020, ja 4 §:n 6 momentti, 6 §:n 2 momentti, 9 a §, 10 §:n 3 momentti, 28 §:n 2 momentin 1 kohta, 29 §:n 6 momentti laissa 478/2021, sekä

lisätään lakiin uusi 9 e § ja uusi 5 a luku sekä 28 §:n 2 momenttiin uusi 1 b kohta, seuraavasti:

2 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään oppijanumerosta ja oppijanumerorekisteristä, opetuksen ja koulutuksen valtakunnallisesta tietovarannosta, oppivelvollisuusrekisteristä, Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen hankkiman muun kuin säännellyn koulutuksen rekisteristä, ylioppilastutkintorekisteristä, opiskelijavalintarekisteristä sekä korkeakoulujen valtakunnallisesta tietovarannosta. Laissa säädetään myös Opetushallituksen ylläpitämästä opinto- ja tutkintotietojen luovutuspalvelusta.

4 §

Tietovarannon käyttötarkoitus

Edellä 1—5 momentissa säädetystä poiketen henkilö päättää itse 9 d ja e §:ssä tarkoitettujen tietojen käyttötarkoituksista.

6 §

Tietojen tallentaminen tietovarantoon

Opetushallitus määrää tarkemmin, miten tiedon tallentajien on pidettävä tallennettavat tiedot ajantasaisina. Opetushallitus antaa tarkempia määräyksiä 7—9 ja 9 a—9 e §:ssä säädettyjen tietojen tietorakenteista.

9 a §

Vapaassa sivistystyössä järjestettyä oppivelvollisille ja jatkuvaan oppimiseen suunnattua koulutusta koskevat tiedot

Vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa tarkoitetun oppilaitoksen ylläpitäjän on tallennettava tietovarantoon seuraavat tiedot mainitun lain 7 a luvussa sekä oppivelvollisuuslain 5 §:n 2 momentissa tarkoitetussa koulutuksessa sekä Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta annetun lain 8 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetussa koulutuksessa olevista opiskelijoistaan:

- 1) suoritettava koulutus;
- 2) opintojen aloittaminen, väliaikainen keskeytyminen ja päättymisen;
- 3) suoritettut opinnot ja osaamisen arviointi.

9 e §

Taiteen perusopetusta koskevat tiedot

Taiteen perusopetuksesta annetussa laissa tarkoitetun koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että tietovarantoon tallennetaan seuraavat tiedot mainitun lain 7 a §:ssä säädetyt edellytykset täyttävässä koulutuksessa olevista oppilaista, jos koulutuksen järjestäjä on päättänyt tarjota tietovarantoon tallentamista koulutukseen osallistuville oppilaille ja oppilas suostuu tietojen tallentamiseen:

- 1) koulutuksen nimi ja laajuus;
- 2) koulutuksen päättymispäivä;
- 3) osaamisen arviointi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu oppilaan suostumus annetaan opetuksen alkaessa. Oppilaalle on ennen suostumuksen antamista annettava tietoa siitä, kuinka tietovarantoon tallennettuja tietoja voidaan käsitellä, luovuttaa ja säilyttää. Suostumuksesta tulee käydä ilmi, että se on annettu vapaaehtoisesti ja nimenomaisesti. Alle 15 vuotta täyttäneen lapsen osalta suostumuksen antamisesta päättää hänen huoltajansa tai hänen muu laillinen edustajansa. Alaikäisen lapsen, joka on täyttänyt 15 vuotta, tietojen tallentamiseen tarvitaan sekä lapsen että hänen huoltajansa tai muun laillisen edustajansa suostumus. Suostumus on säilytettävä pysyvästi. Suostumukseen on tehtävä merkintä, jos se myöhemmin peruutetaan. Suostumuksen voi milloin tahansa peruuttaa ilmoittamalla siitä Opetushallitukselle, jonka on edelleen ilmoitettava peruuttamisesta koulutuksen järjestäjälle.

10 §

Tietojen luovuttaminen tietovarannosta

Edellä 1 ja 2 momentissa säädettyä ei sovelleta 9 d ja e §:ssä tarkoitettuihin tietoihin.

5 a Luku

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen hankkiman muun kuin säännellyn koulutuksen rekisteri

27 a §

Rekisterin käyttötarkoitus

Muun kuin säännellyn koulutuksen rekisteri sisältää tietoja jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta annetun lain 9 §:ssä tarkoitettussa palvelukeskuksen hankkimassa muussa kuin 10 §:ssä määritellyssä säännellyssä koulutuksessa olevista opiskelijoista. Tietoja käytetään henkilön hakeutuessa koulutukseen, koulutuksen aikana, työelämässä sekä henkilön hakiessa koulutukseen liittyviä etuisuuksia.

Tietoja voidaan käyttää myös muiden viranomaisten hoitaessa sellaisia lakisääteisiä tehtäviä, joissa tarvitaan rekisteriin tallennettuja tietoja.

Rekisteriin tallennettuja tietoja voidaan käyttää lisäksi koulutuksen arvioinnissa, tilastoinnissa ja seurannassa.

27 b §

Rekisterin yhteisrekisteripitäjät ja vastuiden jako

Rekisterin yhteisrekisteripitäjiä ovat Opetushallitus ja Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus. Opetushallitus vastaa rekisterin yleisestä toiminnasta sekä teknisistä edellytyksistä tallentamista, käsittelyä ja luovutusta varten.

Jatkuvan oppimisen palvelukeskus vastaa tietojen yleisen tietosuojasetuksen 5 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettua täsmällisyydestä sekä 16 artiklan mukaisesta rekisteröidyn oikeudesta tietojen oikaisemiseen. Opetushallitus vastaa muista yleisessä tietosuojasetuksessa rekisteripitäjälle säädetyistä velvollisuuksista ja muiden rekisteröidyn oikeuksien toteuttamisesta.

27 c §

Koulutusta koskevat tiedot ja tietojen tallentaminen

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta annetun lain muuta kuin 10 §:n mukaista säänneltyä koulutusta järjestävän toimijan on tallennettava mainitussa koulutuksessa olevista opiskelijoistaan rekisteriin kyseisen koulutuksen nimi sekä sen alkamis- ja päättymispäivä.

Rekisteriin tallennetaan lisäksi henkilön nimi ja oppijanumero.

Opetushallitus määrää tarkemmin, miten tiedon tallentajien on pidettävä tallennettavat tiedot ajantasaisina. Opetushallitus antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitettujen tietojen tietorakenteista.

27 d §

Tietojen luovuttaminen rekisteristä

Rekisteristä tietoja voidaan luovuttaa viranomaiselle, jolla lain säännöksen tai laissa säädetyn tehtävänsä perusteella on oikeus saada rekisteriin sisältyviä tietoja koulutuksen järjestäjältä. Sallassa pidettäviä tietoja voidaan kuitenkin luovuttaa vain, jos tiedon antamisesta tai oikeudesta tiedon saamiseen laissa erikseen nimenomaisesti säädetään.

Opetushallitus voi tuottaa rekisteristä opetuksen ja koulutuksen arvioinnin, tutkimuksen, kehittämisen, tilastoinnin ja muun seurannan sekä ohjauksen ja rahoituksen edellyttämiä tietoaineistoja.

27 e§

Rekisterin tietojen säilytysaika

Rekisteriin tallennetut tiedot säilytetään pysyvästi.

28 §

Opinto- ja tutkintotietojen luovutuspalvelun tarkoitus ja luovutettavat tiedot

-
- Opinto- ja tutkintotietojen luovutuspalvelun avulla luovutetaan
- 1) opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon sisältyviä 7—9 ja 9 a—9 e §:ssä tarkoitettuja tietoja, lukuun ottamatta 9 §:n 2–5 momentissa tarkoitettuja tietoja;
 - 1 a) oppivelvollisuusrekisteriin sisältyviä 11 c §:ssä tarkoitettuja tietoja;
 - 1 b) Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen hankkiman muun kuin säännellyn koulutuksen rekisteriin sisältyviä 27 c §:ssä tarkoitettuja tietoja:
 - 2) ylioppilastutkintorekisteriin sisältyviä 14 §:n 2 momentissa tarkoitettuja tietoja;
 - 3) opiskelijavalintarekisteriin sisältyviä 19 §:ssä tarkoitettuja tietoja; sekä
 - 4) korkeakoulujen valtakunnalliseen tietovarantoon sisältyviä 25 §:ssä tarkoitettuja tietoja.

29 §

Tietojen luovuttaminen palvelun avulla

Mitä 2 ja 4 momentissa säädetään, ei sovelleta 9 d ja e §:ssä tarkoitettuihin tietoihin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Tätä lakia sovelletaan myös lain voimaan tullessa aloitettuun ja vuonna 2022 toteutettuun Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta annetun lain 8 ja 9 §:ssä tarkoitettuun koulutukseen. Jatkovaa oppimista koskevat tämän lain 9 a ja 27 c §:ssä tarkoitettut tiedot, jotka kohdentuvat vuodelle 2022, tallennetaan takautuvasti tietovarantoon viimeistään 30 päivänä huhtikuuta 2023.

2.

Laki

taiteen perusopetuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään taiteen perusopetuksesta annettuun lakiin (633/1998) uusi 7 a § seuraavasti:

7 a §

Opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavan koulutuksen laajuus

Tallennettaessa taiteen perusopetuksen tietoja valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain (884/2017) 2 luvun mukaiseen tietovarantoon koulutuksen laajuus on määriteltävä opintopisteinä. Koulutuksen laajuus määritellään opintopisteinä siten, että oppilaan keskimäärin 27 tunnin työpanos vastaa yhtä opintopistettä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Sanna Marin

Opetusministeri Li Andersson

1.

Laki

valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain (884/2017) 2 §:n 2 momenttia, 4 §:n 6 momenttia, 6 §:n 2 momenttia, 9 a §:ää, 10 §:n 3 momenttia, 28 §:n 2 momentin 1 kohtaa, 29 §:n 6 momenttia, sellaisina kuin niistä 2 §:n 2 momentti laissa 1221/2020, ja 4 §:n 6 momentti, 6 §:n 2 momentti, 9 a §, 10 §:n 3 momentti, 28 §:n 2 momentin 1 kohta, 29 §:n 6 momentti laissa 478/2021, sekä
lisätään lakiin uusi 9 e § ja uusi 5 a luku sekä 28 §:n 2 momenttiin uusi 1 b kohta, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Soveltamisala

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään oppijanumerosta ja oppijanumerorekisteristä, opetuksen ja koulutuksen valtakunnallisesta tietovarannosta, oppivelvollisuusrekisteristä, ylioppilastutkintorekisteristä, opiskelijavalintarekisteristä sekä korkeakoulujen valtakunnallisesta tietovarannosta. Laissa säädetään myös Opetushallituksen ylläpitämästä opinto- ja tutkintotietojen luovutuspalvelusta.

Tässä laissa säädetään oppijanumerosta ja oppijanumerorekisteristä, opetuksen ja koulutuksen valtakunnallisesta tietovarannosta, oppivelvollisuusrekisteristä, Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen hankkiman muun kuin säännellyn koulutuksen rekisteristä, ylioppilastutkintorekisteristä, opiskelijavalintarekisteristä sekä korkeakoulujen valtakunnallisesta tietovarannosta. Laissa säädetään myös Opetushallituksen ylläpitämästä opinto- ja tutkintotietojen luovutuspalvelusta.

4 §

4 §

Tietovarannon käyttötarkoitus

Tietovarannon käyttötarkoitus

Edellä 1-5 momentissa säädetystä poiketen henkilö päättää itse 9 d §:ssä tarkoitettujen tietojen käyttötarkoituksista.

Edellä 1-5 momentissa säädetystä poiketen henkilö päättää itse 9 d ja e §:ssä tarkoitettujen tietojen käyttötarkoituksista.

6 §

Tietojen tallentaminen tietovarantoon

Opetushallitus määrää tarkemmin, miten tiedon tallentajien on pidettävä tallennettavat tiedot ajantasaisina. Opetushallitus antaa tarkempia määräyksiä 7—9 ja 9 a—9 d §:ssä säädettyjen tietojen tietorakenteista.

9 a §

Vapaassa sivistystyössä järjestettyä oppivelvollisille suunnattua koulutusta koskevat tiedot

Vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa tarkoitetun oppilaitoksen ylläpitäjän on tallennettava tietovarantoon seuraavat tiedot mainitun lain 7 a luvussa sekä oppivelvollisuuslain 5 §:n 2 momentissa tarkoitetussa koulutuksessa olevista opiskelijoistaan:

- 1) suoritettava koulutus;
- 2) opintojen aloittaminen, väliaikainen keskeytyminen ja päättymisen;
- 3) suoritettavat opinnot ja osaamisen arviointi.

6 §

Tietojen tallentaminen tietovarantoon

Opetushallitus määrää tarkemmin, miten tiedon tallentajien on pidettävä tallennettavat tiedot ajantasaisina. Opetushallitus antaa tarkempia määräyksiä 7—9 ja 9 a—9 e §:ssä säädettyjen tietojen tietorakenteista.

9 a §

Vapaassa sivistystyössä järjestettyä oppivelvollisille ja jatkuvaan oppimiseen suunnattua koulutusta koskevat tiedot

Vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa tarkoitetun oppilaitoksen ylläpitäjän on tallennettava tietovarantoon seuraavat tiedot mainitun lain 7 a luvussa sekä oppivelvollisuuslain 5 §:n 2 momentissa tarkoitetussa koulutuksessa sekä *Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta annetun lain 8 §:n 1 momentin 2 kohdassa* tarkoitetussa koulutuksessa olevista opiskelijoistaan:

- 1) suoritettava koulutus;
- 2) opintojen aloittaminen, väliaikainen keskeytyminen ja päättymisen;
- 3) suoritettavat opinnot ja osaamisen arviointi.

9 e §

Taiteen perusopetusta koskevat tiedot

Taiteen perusopetuksesta annetussa laissa tarkoitetun koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että tietovarantoon tallennetaan seuraavat tiedot mainitun lain 7 a §:ssä säädetty edellytykset täyttävässä koulutuksessa olevista oppilaista, jos koulutuksen järjestäjä on päättänyt tarjota tietovarantoon tallentamista koulutukseen osallistuville oppilaille ja oppilas suostuu tietojen tallentamiseen:

- 1) koulutuksen nimi ja laajuus;
- 2) koulutuksen päättymispäivä;
- 3) osaamisen arviointi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu oppilaan suostumus annetaan opetuksen alkaessa. Oppilaalle on ennen suostumuksen antamista annettava tietoa siitä, kuinka tietovarantoon tallennettuja tietoja voidaan käsitellä, luovuttaa ja säilyttää. Suostumuksesta tulee käydä ilmi, että se on annettu vapaaehtoisesti ja nimenomaisesti. Alle 15 vuotta täyttäneen lapsen osalta suostumuksen antamisesta päättää hänen huoltajansa tai hänen muu laillinen edustajansa. Alaikäisen lapsen, joka on täyttänyt 15 vuotta, tietojen tallentamiseen tarvitaan sekä lapsen että hänen huoltajansa tai muun laillisen edustajansa suostumus. Suostumus on säilytettävä pysyvästi. Suostumukseen on tehtävä merkintä, jos se myöhemmin peruutetaan. Suostumuksen voi milloin tahansa peruuttaa ilmoittamalla siitä Opetushallitukselle, jonka on edelleen ilmoitettava peruuttamisesta koulutuksen järjestäjälle.

10 §

Tietojen luovuttaminen tietovarannosta

Edellä 1 ja 2 momentissa säädettyä ei sovelleta 9 d §:ssä tarkoitettuihin tietoihin.

10 §

Tietojen luovuttaminen tietovarannosta

Edellä 1 ja 2 momentissa säädettyä ei sovelleta 9 d ja e §:ssä tarkoitettuihin tietoihin.

5 a Luku

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen hankkiman muun kuin säännellyn koulutuksen rekisteri

27 a §

Rekisterin käyttötarkoitus

Muun kuin säännellyn koulutuksen rekisteri sisältää tietoja jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta annetun lain 9 §:ssä tarkoitetussa palvelukeskuksen hankkimassa muussa kuin 10 §:ssä määritellyssä säännellyssä koulutuksessa olevista opiskelijoista. Tietoja käytetään henkilön hakeutuessa koulutukseen, koulutuksen aikana, työelämässä sekä henkilön hakiessa koulutukseen liittyviä etuisuuksia.

Tietoja voidaan käyttää myös muiden viranomaisten hoitaessa sellaisia lakisääteisiä tehtäviä, joissa tarvitaan rekisteriin tallennettuja tietoja.

Rekisteriin tallennettuja tietoja voidaan käyttää lisäksi koulutuksen arvioinnissa, tilastoinnissa ja seurannassa.

27 b §

Rekisterin yhteisrekisteripitäjät ja vastuiden jako

Rekisterin yhteisrekisterinpitäjiä ovat Opetushallitus ja Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus. Opetushallitus vastaa rekisterin yleisestä toiminnasta sekä teknisistä edellytyksistä tallentamista, käsittelyä ja luovutusta varten.

Jatkuvan oppimisen palvelukeskus vastaa tietojen yleisen tietosuojasetuksen 5 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettua täsmällisyydestä sekä 16 artiklan mukaisesta rekisteröidyn oikeudesta tietojen oikaisemiseen. Opetushallitus vastaa muista yleisessä tietosuojasetuksessa rekisterinpitäjälle säädettyistä velvollisuuksista ja muiden rekisteröidyn oikeuksien toteuttamisesta.

27 c §

Koulutusta koskevat tiedot ja tietojen tallentaminen

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta annetun lain muuta kuin 10 §:n mukaista säänneltyä koulutusta järjestävän toimijan on tallennettava mainitussa koulutuksessa olevista opiskelijoistaan rekisteriin kyseisen koulutuksen nimi sekä sen alkamis- ja päättymispäivä.

Rekisteriin tallennetaan lisäksi henkilön nimi ja oppijanumero.

Opetushallitus määrää tarkemmin, miten tiedon tallentajien on pidettävä tallennettavat tiedot ajantasaisina. Opetushallitus antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitettujen tietojen tietorakenteista.

27 d §

Tietojen luovuttaminen rekisteristä

Rekisteristä tietoja voidaan luovuttaa viranomaiselle, jolla lain säännöksen tai laissa säädetyn tehtävänsä perusteella on oikeus saada rekisteriin sisältyviä tietoja koulutuksen järjestäjältä. Salassa pidettäviä tietoja voidaan kuitenkin luovuttaa vain, jos tiedon antamisesta tai oikeudesta tiedon saamiseen laissa erikseen nimenomaisesti säädetään.

Opetushallitus voi tuottaa rekisteristä opetuksen ja koulutuksen arvioinnin, tutkimuksen, kehittämisen, tilastoinnin ja muun seurannan sekä ohjauksen ja rahoituksen edellyttämiä tietoaineistoja.

27 e §

Rekisterin tietojen säilytysaika

Rekisteriin tallennetut tiedot säilytetään pysyvästi.

28 §

Opinto- ja tutkintotietojen luovutuspalvelun tarkoitus ja luovutettavat tiedot

Opinto- ja tutkintotietojen luovutuspalvelun avulla luovutetaan

1) opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon sisältyviä 7—9 ja 9 a—9 d §:ssä tarkoitettuja tietoja, lukuun ottamatta 9 §:n 2—5 momentissa tarkoitettuja tietoja;

1 a) oppivelvollisuusrekisteriin sisältyviä 11 c §:ssä tarkoitettuja tietoja;

2) ylioppilastutkintorekisteriin sisältyviä 14 §:n 2 momentissa tarkoitettuja tietoja;

3) opiskelijavalintarekisteriin sisältyviä 19 §:ssä tarkoitettuja tietoja; sekä

28 §

Opinto- ja tutkintotietojen luovutuspalvelun tarkoitus ja luovutettavat tiedot

Opinto- ja tutkintotietojen luovutuspalvelun avulla luovutetaan

1) opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon sisältyviä 7—9 ja 9 a—9 e §:ssä tarkoitettuja tietoja, lukuun ottamatta 9 §:n 2—5 momentissa tarkoitettuja tietoja;

1 a) oppivelvollisuusrekisteriin sisältyviä 11 c §:ssä tarkoitettuja tietoja;

1 b) Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen hankkiman muun kuin säännellyn koulutuksen rekisteriin sisältyviä 11 h §:ssä tarkoitettuja tietoja;

2) ylioppilastutkintorekisteriin sisältyviä 14 §:n 2 momentissa tarkoitettuja tietoja;

3) opiskelijavalintarekisteriin sisältyviä 19 §:ssä tarkoitettuja tietoja; sekä

Voimassa oleva laki

4) korkeakoulujen valtakunnalliseen tietovarantoon sisältyviä 25 §:ssä tarkoitettuja tietoja.

29 §

Tietojen luovuttaminen palvelun avulla

Mitä 2 ja 4 momentissa säädetään, ei sovelleta 9 d §:ssä tarkoitettuihin tietoihin.

Ehdotus

4) korkeakoulujen valtakunnalliseen tietovarantoon sisältyviä 25 §:ssä tarkoitettuja tietoja.

29 §

Tietojen luovuttaminen palvelun avulla

Mitä 2 ja 4 momentissa säädetään, ei sovelleta 9 d ja e §:ssä tarkoitettuihin tietoihin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Tätä lakia sovelletaan myös lain voimaan tullessa aloitettuun ja vuonna 2022 toteutettuun Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta annetun lain 8 ja 9 §:ssä tarkoitettuun koulutukseen. Jatkuvaa oppimista koskevat tämän lain 9 a ja 27 c §:ssä tarkoitettut tiedot, jotka kohdentuvat vuodelle 2022, tallennetaan takautuvasti tietovarantoon viimeistään 30 päivänä huhtikuuta 2023.

2.

Laki

taiteen perusopetuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään taiteen perusopetuksesta annettuun lakiin (633/1998) uusi 7 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 a §

Opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavan koulutuksen laajuus

Tallennettaessa taiteen perusopetuksen tietoja valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain (884/2017) 2 luvun mukaiseen tietovarantoon koulutuksen laajuus on määriteltävä opintopisteinä. Koulutuksen laajuus määritellään opintopisteinä siten, että oppilaan keskimäärin 27 tunnin työpanos vastaa yhtä opintopistettä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .